

Isokyyön Joulu

74

ISONKYRÖN KUNTA

JÄ ISONKYRÖN SEURAKUNTA

Toivottavat Pohjankyrön kansalle

Hyvää Joulua ja menestyksellistä Uutta Vuotta!

Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valkeuden; jotka asuvat kuoleman varjon maassa, niille loistaa valkeus.

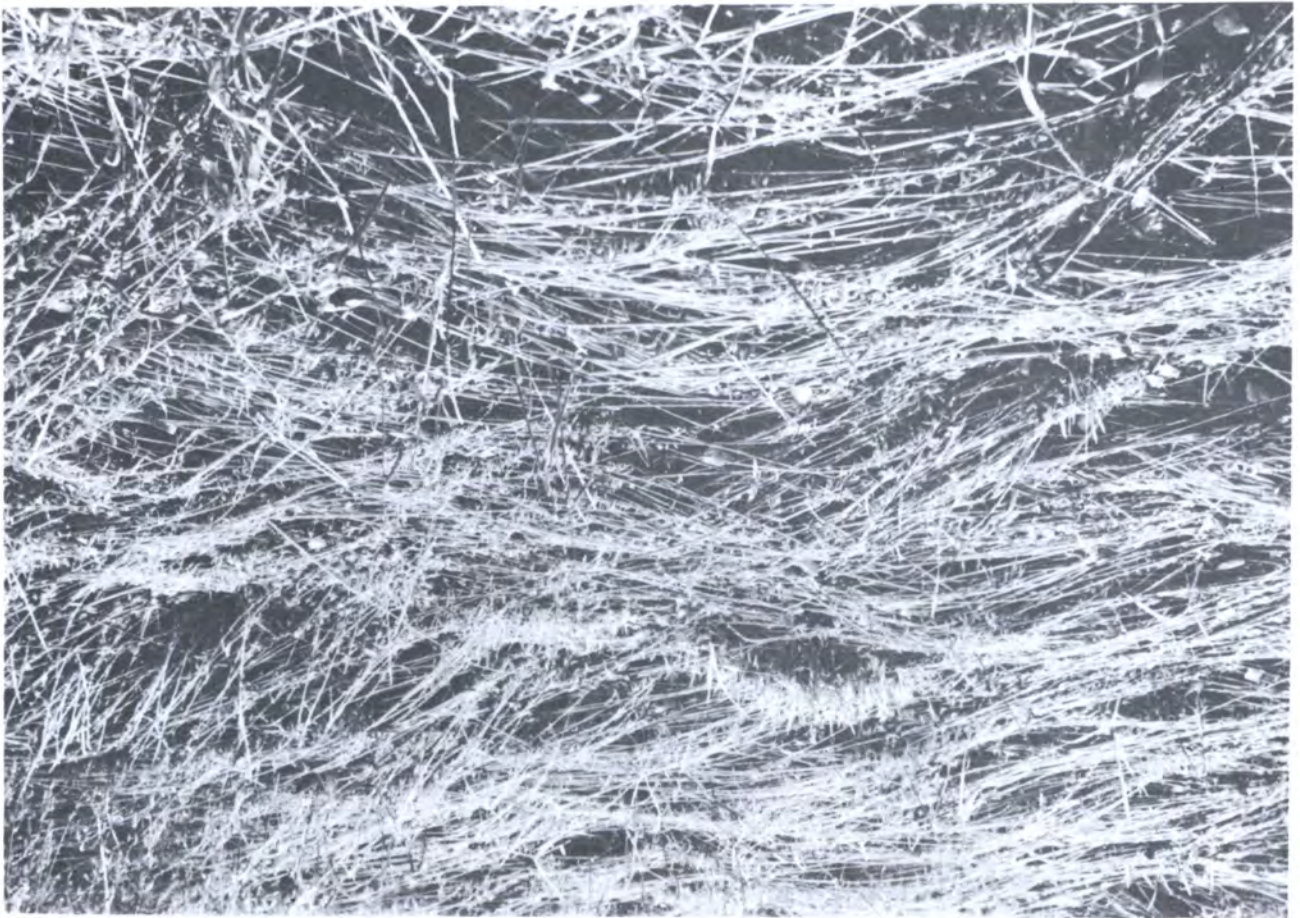
(Jes. 9:1.)

Hyvää Joulua

ja

onnellista vuotta 1978

Lumi puhdas, saavuthan,
katopellon ankean
armiaasti peität.
Taivaan pilviemonen,
päälle surun sarkojen
hiutaleitä heität.

Joulurauha, saavuthan!
Sydäntemme kapinan
taltuttelet hiljaa.
Herran käden alla niin
peltoihin ja sydämiin
kasvaa uutta viljaa.

Annikki Lehtonen

ISONKYRÖN JOULU 1974

SISÄLLYSLUETTELO

Kansikuva	K. J. Mielty, ARPS valokuvaaja, Isokyrö
Runo	Annikki Lehtonen, rouva, Isokyrö
Valokuvat	K. J. Mielty
Silta rakennettiin	Lauri Jaakkola, pastori, Isokyrö
Valokuva	Aili Korpela, opettaja, Isokyrö
Älykkään miehen ja rakentajan ohjeet	Arvi Henry Saarisuu, pastori, Seinäjoki
Valokuva	Tauno Lehtonen, liikkeenharj. Isokyrö
Joulun ilosanoma työtä tekeville	Kerttu Kivelä, rouva, Isokyrö
Istumajärjestys ja hautapaikat	
1700 luvulla	K. J. Mielty
Kuva-aukeama	K. J. Mielty
Vanha talvitie	Matti Nummensalo, kirjailija, Isokyrö
Valokuva	Tauno Lehtonen
Terveiset Namibiasta	Kirsti Pakkala, sairaanhoitaja, Namibia
Valokuva	Kirsti Pakkala
Joulu oli silloinkin	H. P. Virtanen, maat.työnjoht. Isokyrö
Valokuvat	H. P. Virtanen
Juhlaklaffia	Nimimerkki Härmän Kustaa
Piirustus	Annu Ridanpää, koululainen, Isokyrö
Taiteen saralta	Annikki Lehtonen
Kuvasivu	Matti Hannuksela, koululainen, Isokyrö
Pukiista puheenollen	Heikki Perttu, Fairport, Ohio
Joulutallit	Nimimerkki Tane
Piirustus	Chia Jokinen, Helsinki
Marin joulupakina	Nimimerkki Mari
Joulu	Kirsi Kettula, koululainen, Isokyrö
Jouluruno	Johanna Vaissalo, koululainen, Isokyrö
Piirustus, Seimi	Erkki Pakka, kolulainen, Isokyrö
Piirustus, Enkeli	Mirja Mäki-Reini, koululainen, Isokyrö
Päiväkerholaulu	Nimimerkki Priitta,
Valokuvat	Markku Rintanen, maisteri, Vaasa
Kuumesatuja	Priitta
Isokyrön yrittäjäväellä juhluvuosi	Annikki Lehtonen

Toimituskunta:

Annikki Lehtonen, vastaava toimittaja. Elle Komsu, Raimo Antila, Tauno Lehtonen, talous.

Julkaisija: Isokyrön Yrittäjät r.y.

"Elämä ilmestyi ja me olemme nähneet sen ja todistamme siitä ja julistamme teille sen iankaikkisen elämän, joka oli Isän tykönä ja ilmestyi meille — minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme, että teilläkin olisi yhteys meidän kanssamme; ja meillä on yhteys Isän ja hänen Poikansa, Jeesuksen Kristuksen, kanssa" (1 Joh. 1: 2—3

Tuossa tuo joki on aina ollut. Lukemat-
tomien sukupolvien ajan se on vesiään kohti
Pohjanlahtea työntänyt, joskus kuin talvihor-
roksessa, huomaamattomana, sitten taas rys-
kyen kevätjäitään luoden. Se on meidän
jokemme, onhan meillä yhteinen nimi. Kui-
tenkin se on jakanut pitäjämme kahtia, erot-
tanut kylät toisistaan. Se on tuonut etäisyyttä
naapurusten välille. Monet kuohuttavat eri-
mielisyydet ovat johtuneet siitä, että etäi-
syyttä on tuntunut olevan enemmän kuin
todellisuudessa on ollutkaan. Joki on erot-
tanut. Sillanrakentajia on tarvittu. Miksi täs-
tä kirjoitan joululehteen? Siksi, että jouluna
syntyi suurin sillanrakentaja. "Jumala oli
Kristuksessa, ja sovitti maailman itsensä kanssa." (2
Kor. 5: 9). Se, mikä erottaa meitä ihmisiä toisi-
stamme ja Jumalasta, on sittenkin paljon vakavampaa,
kuin vain ulkonaiset olosuhteet, vaikka nykyaikana
usein todellisimmat tekijät vähätellen sivuutetaan.
Sitä todellisinta erottajaa sanotaan synniksi. Sillan-
rakentajaa itsekin etsinyt ja odottanut profeetta jou-
tui toteamaan: "Teidän pahat tekonne erottavat tei-
dät Jumalastanne, ja teidän syntinne peittävät teiltä
hänen kasvonsa, niin ettei hän kuule" (Jes. 59: 2).
Kuinka läheisiä ja rakkaita nuo meidän mielestämme
pienet yksityisasiamme ovatkaan, kuin omaa nime-
ämme kantaisivat. Entä se oma yksityinen elämän-
tyylimme, jossa tuota Jumalaa ei oikeastaan tarvita?
Jeesus kyllä on kiva olemassa, kunhan muistaa pysyä
kapaloissa eikä rupea kovin määräälemään! Kyllä
me Jumalaan uskomme, mutta mitä se hyödyttää, jos
yhteys on poikki. Kuitenkin juuri tuota yhteyttä me
tarvitsemme, sillä erossa oleminen vie perikatoon,
iankaikkiseen eroon Jumalasta. Oikeastaan jokainen
yhteyttä kaipaa ja yrittää rakentaa, vaikka ei itselleen-
kään tahtois myöntää Jumalaa tarvitsevansa. Luulem-
me olevamme näissä asioissa jopa niin hyviä ammat-
timiehiä, ettei tuolta toiselta osapuolelta edes sillan-
mallia tiedustella. Kunhan jokainen parhaansa yrittää
elämässä, on ystävällinen muille ihmisille ja vähän
harrastaa uskonnollisuuttakin, ajattelemme helposti.
Tästä siltarakennelmasta taitaa romahtaa vähän muu-
takin kuin vain suojakatos. Emme me omilla keinoil-
lamme syyllisyytemme erottavaa uomaa pysty ylittä-
mään ja Jumalan yhteyteen pääsemään. Tähän mah-
dottomaan tilanteeseen Jumala antoi oman vastauk-
sensa: "Jumala teki sen, mihin laki ei kyennyt, koska
se oli ihmisten syntisen luonnon tähden voimaton.
Jumala lähetti oman Poikansa syntisten ihmisten kal-
taisena maailman uhriksi, joka sovitti synnit, ja tuo-
mitsi siten ihmisten synnin" (Ut nykysuomeksi Room.
8: 3). Jeesuksessa todella "elämä ilmestyi", koska
hänen tulonsa merkitsi epäonnistuneelle yrittäjälle,
ihmiselle, valmiiksi rakennettua siltaa syyllisyyden

Silta rakennettiin

yli Isän yhteyteen. Tämä rakennustehtävä kuului ih-
miselle, koska synty on meidän syntimme, mutta vain
Jumalalla oli edellytyksiä tämän meille niin tärkeän
yhteyden kunnostamiseen.

Tässä se joulun ihme on. Jumala tuli Jeesuksessa
parkuvaksi vauvaksi ja känsäkouraiseksi rakentajaksi
ainoana suurena tavoitteenaan auttaa meidät hukku-
vat yli paremmalle rannalle yhteyteensä. Tämän jäl-
keen ei tarvitse enää väitellä, mikä silta, uskonto,
elämänfilosofia, ideologia on paras. Syyllisyytemme
tulvivan virran tai ulkonaisen kunniallisuutemme
kestämättömän jääpeitteen yli johtaa vain tuo yksi
kestävä silta: Jeesus Kristus (Joh. 14 6). Siksi jou-
lun tapahtuma kutsuu rauhaan ja veljeyteen myös
meitä ihmisiä keskenämme. Niinpä nuo taivaalliset
rauhanturvajoukot lauloivat jouluyönä: "Kunnia Ju-
malalle korkeudessa, ja maassa rauha ihmisten kesken.
joita kohtaan hänellä on hyvä tahto" (Luuk. 2: 14).

Silta on siis valmistunut. Mitä se käytännössä
meille merkitsee? Me uskomme sen kestävyyyteen vas-
ta silloin, kun uskallamme jättää koko olemassaolom-
me sen varaan. Joulun sanoman vastaanottaminen ei
ole vain ohimenevää tunnetta ja hetken idylliä, vaan
se on elämän kokonaisratkaisu, Jumalan torjoaman
yhteyden henkilökohtainen hyväksyminen. Johannek-
sen jouluevankeliumi julistaa: "Kaikille, jotka ottivat
hänet vastaan, hän antoi voiman tulla Jumalan lap-
siksi, niille, jotka uskovat hänen nimeensä" (Joh.
1: 12).

LAURI JAAKKOLA

Arvi Henry Saarisuu

ÄLYKKÄÄN MIEHEN JA RAKENTAJAN OHJEET

Matt. 7: 22—29

Kun astumme sisään vuosisatoja vanhasta kirkon ovesta, mielemme täyttää menneiden vuosisatojen hartaus, kiitos ja ylistys Jumalalle ja Herrallemme Jeesukselle Kristukselle.

Niin myös täällä vanhassa Pohjankyrön kirkossa, jonka kirkon hautausmaalla monet esi-isämme ja äitimme nukkuvat viimeistä untaan. On ilo rientää tänne jumalanpalvelukseen — monet ensi kerran elämässään kuten minäkin.

Isonkyrön ja Pohjankyrön asukkailla on se etu, että he jo monet vuosisadat ovat saaneet elää kivi-kirkkonsa varjossa ja saaneet osallistua esi-isämme hengelliseen ja henkiseen vuosisataisperintöön kaukaa katoliselta ajalta saakka. Monia vaaroja vältetään jos sen kautta, että eletään vanhasta traditiosta, vanhoista perinteistä. Ei olla kiusauksessa, kuten latvakyläisten asukkaat, käyttäytyä nousukasmaisesti. Ei olla valmiit liian äkkiä. Osataan käyttäytyä kuten vanhassa kirkonkylässä pitää. Tullaan sivistyneiksi vanhan kirkon varjossa. Kunnioitetaan isiä ja perinteitä. Rakastetaan sukujuuria, joista on saatu syntyä. Kunnioitetaan kirkon traditiota, joka on istuttanut siveellisen aistin ja esteettisen, siis kauneusaistin, kristinuskon uskonnollisen elämän ohella. Vältetään sivistymättömyyden raakuudet. Ollaan uudistuksissa varovaisia. Käyttäydytään hyväksytyjen kristillisten normien mukaisesti. Ei olla liian tärkeitä, joka on nousukaiden heikkouksia.

Olemme kotiseutujuhlista ja samalla Laurinpäiväjuhlista. Niillä juhlilla on täällä jo vanhat traditiionsa, perimätapansa. Tänne on tänään kutsuttu vieraksi myös Amerikan suomalaisia ja Ruotsin suomalaisia, ehkä vielä muitakin ulkomailta tulleita. Tervetuloa, sanomme.

Puhuimme jo alussa siitä hartaudesta, joka meidät valtaa, tullessamme tällaiseen vanhaan vuosisataispyhäkköön, minkä juurella monet esi-isämme ja äitimme lepäävät. Se on pyhän tuntemus ja aistimus. Se on juhlallinen ja liikuttava kokemus.

Voimakkaimmat autuuden tuntemukset maan päällä koemme juuri kiitosvirsiä veisatessamme ja Jumalan ylistystä kuullessamme ja laulaessamme.

Jumalan kiittäminen on juuri sitä rakentamista, joka on kestäväntä. ”Kun sielu kiittää Jumalaa Luojana ja Lunastajana, on autuus jo maan päällä, sillä Jumalan kiittäminen on ylistäminen on korkeinta mitä ihmissielun on sallittu kokea”, sanoo ent. arkipiispa Lehtonen. Olemmeko me saaneet kokea tätä, että sielu kohoutuu kiitoksissa ylös korkeuteen ja pyhyy-

teen? Se on autuaallinen tunne. Vanhoissa pyhäköissä on ikäänkuin helpompi sielun päästä kohoutumaan pyhiin kokemuksiin. Kiitos ja ylistys avaavat portteja, pyhiä portteja Jumalan luo.

Ulkomaalaisille tulee oman kotiseudun pyhäkkö hyvin rakkaaksi. Sen jumalanpalveluksia he koti-ikävässään usein muistelevat. Amerikan kirkollisessa kalenterissa on monien Suomen kirkkojen kuvia, joita kotiseuturakkaus on sinne sijoittanut monien eri käsien kautta. Nämä siirtolaiset pitävät pyhät matkat mielessään ja saavat näistä muistoista rakennuspuuta koti-ikäväälleen, joka monasti voi muuttua taivaallisen kodin ikäväksi.

Teksti puhuu hengellisen huoneen rakentamisesta Vuorisaarnan valossa. Teksti on siitä pieni leikkaus. Jollei Jumala huonetta rakenna, turhaan ihmiset työtä tekevät. On olemassa kultainen sääntö: ”Mitä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää tekin samoin heille.” (Mt. 7: 12). Nämä ovat ne kaksi tärkeää rakennusohjetta, jotka meidän tulee aina ottaa huomioon. John F. Kennedyn piti puhua juuri tuosta tekstistä: Jollei Jumala huonetta rakenna... kun hän kohtasi kohtalonsa. Hänkään ei saanut rakentaa kuten oli suunnitellut, vaikka oli mahtavan valtakunnan presidentti. Hänen noutajansa tuli ja rakennuksensa jäi keskeneräiseksi.

Kuka on siis tuo älykäs mies ja taitava rakennusmestari, joka osaa viisaasti rakentaa kalliolle? Jeesus pitää meitä vastuullisena myös älymme käytöstä. Siksi hän puhuu meille ymmärtäväisestä rakentajasta, viisaista ja tyhmistä neitseistä, ovelasta taloudenhoitajasta. Jeesus itse on älykäs rakennusmestari, joka tietää, että katon koettelee kaatosade. Tulva koettelee perustukset. Myrsky koettelee seinät ja päädyn. Kalliolle rakentaa hän, joka kuulee Jeesusta Kristusta.

Hengellinen huone rakennetaan perustuksista alkaen Jumalan sanalle. Hengellinen huone rakennetaan elävistä kivistä, pyhitetyistä sieluista.

Ketkä siis autuaita? Autuaita ovat hengellisesti köyhät, murheelliset, sävyisät, hiljaiset, ne jotka isoavat ja janoavat vanhurskautta. Autuaita ovat edelleen laupiaat, puhdassydämiset, rauhantekijät, vanhurskauten tähden vainotut jne.

Kallioperäinen oikeusjärjestys. On rakastettava myös vihollisiamme. Laupeuden tulee kulkea oikeuden edellä. Etsittävä ensin Jumalan valtakuntaa ja kaikki muu annetaan sitten. Ei pidä lausua kiroksetuomiota. Henkeä ei saa herjata. On olemassa kallio pohjainen elämänjärjestys. On tehtävä hyväntekeväisyyttä. On harjoitettava salaista rukouselämää.

Ei pidä koota aarteita maan päälle. Ei murehtia elatushuolista. Pyhää ei pidä heittää koirille eikä helmiä sioille.

On olemassa älykkään miehen ja rakentajan paljastamia salaisuuksia. Ei auta ihmetyöt esimerkiksi, vaikka ne ovat tehdyt Jeesuksen nimessä, jollei Jeesus heitä tuntenut ja hyväksynyt. Taivaan valtakunta on sisäinen, salainen. Tulee omata hengenyhteys Jeesuksen Kristuksen kanssa, kun ihme tehdään. Ei auta pelkkä ulkonainen yhteys. Autuus lähestyy kriisissä, vaivan alaisessa tilassa, esim. sellaisia, jotka ovat köyhiä, hyljättyjä, murheellisia, nälkäisiä, onnettomia, vainottuja Jeesuksen Kristuksen tähden. Jumalan valtakunta tulee tykömme sisäistä tietä edelläolevista puutteista ja murheista huolimatta. Vankilan kolkoudessakin voi siis aueta taivas, presidentin ja kuninkaan linnassakin voi aueta helveti.

Laki täytetään rakkaudessa. ”Rakkaus on lain täytämys”. Lakia ei siis poisteta, se jää olemaan. Mutta Kristuksen laki on täydellisempi kuin Mooseksen laki. Sitä me siis edelleen tutkistelemme oppiaksemme siitä, sillä siitä käsin hahmottuu meille taivaan valtakunnan eli Kristuksen laki, joka on kirjoitettuna uskovien sydämessä, mutta joka ei ole kirjoitettuna maallisen lain tavoin meidän lakikokoelmissamme.

Vuorisaarna sisältää edelleen opetuksia, joita älykäs rakentaja ottaa huomioon. Sellaisia ovat mm. se, että rukouselämä kuuluu salaan, samoin antamamme almut ja hyväntekeväisyys. Aina on olemassa vaara, jos ne

jollain tavoin tulevat meidän kauttamme ilmi, että menetämme jotakin niiden tuomista siunauksista. Julkitullessaan nuo hyvät teot kääntyvät jollain tavoin meitä vastaan, jos ne tulevat julki meidän itsemme kautta. Pahalle ei tule tehdä vastarintaa. Se suistuu omaan mahdottomuuteensa, jollei sitä vastusteta. Se on tarkka psykologinen havainto. Kristittyjen tulee olla suolana ja valona. Liha on alistettava korkeamman hengen palvelukseen. Lihan kärsimys lisää puhtauden voimia ja merkitystä. Tulee mennä sisälle ahtaasta portista ja vaeltaa kaitaa tietä. Tulee kulkea Pyhän Hengen johdatuksessa ja alistua Hengen nuhteluun, kun se soimaa meitä jostakin määrätystä synnistä. Tulee ottaa vastaan kärsimyksiä, vaikka ne ovat tuskallisia. Vain kärsien kasvamme kirkkaudessa. Kärsien tulemme osalliseksi ylösnousemusvoiman siunauksista. Kärsimyksen ylösnousemusvoimaa vastaanotamme pyhässä ehtoollisessa, kasteessa vanhan ihmisen kuolemassa, uuden ylösnousemisessa, mutta myös sanan kuulossa ja kätkemisessä, kristillisessä kanssakäymisessä uskonystävien kanssa.

Puu tunnetaan hedelmästänsä. Kalliolle rakentaa se, joka kuulee näitä älykkään miehen ja opettajan neuvoja. Hän pelastaa sielunsa, ja on valmis yljän tullessa häntä noutamaan.

(Tämä puhe pidettiin elokuussa 1974 Isonkyrön kotiseutujuhlan jumalanpalveluksessa Vanhassa kirkossa).

Joulun ilosanoma

On paljon puhuttu joulun markkinahumusta ja siitä, miten joulusta on tullut n.s. kaupallinen joulu. Syytetään jopa perheen jouluvalmisteluja ja siinäpä se äiti-parka saa ottaa niskoilleen sen suurimman ”syy”. Mutta — Rohkenen olla hiukan eri mieltä tässä asiassa. Tietenkin sellainen ylenmääräinen ruljanssi ja ostosvimma on asia erikseen. Kuitenkin monissa n.s. tavallisissakin perheissä tärkeät ja aivan välttämättömätkin ostokset sijoitetaan juuri joulun ajaksi. Näin saadaan sitä lapsuusajalle niin tärkeää joululahjan tuntua. Ja kun me vanhemmat avaimme jouluna lahjakääröme, niin eikös vaan sisintä lämmitä, kun tämä ja tämäkin minua muisti. Tulee sellainen hyvän-olon tuntu sisimpään, että soisi sen jatkuvan läpi vuoden. Eikä se ole sitä että sain jotain itselleni, omistukseeni. Ei! Tässä painaa se jokin, se, että lähimmäiseni muisti minua. —

Ja mitä sitten tulee perheen jouluun, niin kyllä jokainen äiti haluaa perhettään palvella silloin aivan kuin arkinakin. Onhan silloin perheet koolla ja nekin lapsista, jotka jo ovat oman pesän perustaneet, tulevat ainakin alkuvuosina lapsuuskotiin. Juuri silloin on tilaisuus lujittaa perhesiteitä ja perinteitäkin. Ei ne kaikki niin pahasta ole, ne jouluperinteetkään. On kyllä sellaisia, jotka suuri-äänisestikin puhuvat hiljentymisestä kuulemaan joulun sanomaa. Mutta usein tämä äänin on vain aikataavalla rakkaudeton. Uskonkin että silloin on sanojan omassa elämässä tai lähimmäisten välisessä kontaktissa jotain vinossa. Mutta tätä ”vaatimusta”, hiljentymistä, oikeata joulumieltä, ei varmaankaan saa pelkästään sillä että on hiljaa ja odottaa. Tässä tulee monasti perheen keskellä elävä äiti kuin lyödyksi. Hänen elämänsähän jatkuu samanlaisena oli juhla tai arki. Suurinpiirtein ainakin. Eikä se työ ole vastahakoista. Vain jokapäiväistä, luonnollista palvelustehtävää. On ilo palvella omiaan . . .

Aivan samoin oli paimenten ensimmäisenä jouluyönä. Eivät hekään voineet tehtävänsä, laumaansa, jättää. Heidän sydämensä kaipaukseen ja odotukseen tuli vastaus heidän ollessaan TYÖSSÄ. Heille, arki-sen, jokapäiväisen työn keskelle tuli tuo Suuri Sanoma: Teille on syntynyt Vapahtaja. Juuri teille, TEILLE, jotka olette tehtäväänne suorittamassa. Tämä on minua usein lohduttanut kuunnellessani ja kuullessani tuomiota siitä, ettei hiljennyt joulun sanoman ääressä. Monella meistä on palvelustehtävämme, joita ei voi jättää, vaan on opittava jokapäiväisen menon keskellä ja ohella sisäisesti hiljenemään, vaikkakin kädet ja jalat suorittavat palvelustehtävänsä.

On siunattua, että Joulun Sanoma annettiin ensiksi juuri työssä oleville, aivan tavallisille ihmisille. Näin

työtä tekeville!

on meillä, Sinulla ja minullakin Jumalan suuresta hyvydestä oikeus ja mahdollisuus odottaa sisimpäämme todellista joulun-rauhaa, seimen lasta, meidän Vapahtajaamme. Samalla voimme vielä iloita siitäkin, että meille on annettu ja uskottu palvelustehtävä — joulunakin.

KERTTU KIVELÄ

Marin joulupakina

Ei ny vaan pirä kirioottaa kesästä ja sen katkerista muistoosta, sanoo naapurin emäntä, ja kun soon marhottoman viisas akka, niin eipäs kiriooteta.

Ei siitä, jotta tummanharmaat heinät, homestukku följs, pitää tänä talavena kelevata puakoollenkin lehemällen. Eikä siitä, jotta nua katkerat kaurat ovat niinkun riiskryynit, yhtä tyyristä tavaraa. Eikä eres siitäkää, kuinka pernukonet meinas vajota maan po-vehen. Eikä kummisaappahia passannu jättää jaloosta pois eres siksi aikaa nott'olis joku iskeny niihin paikkoja, jotta tuli ainaaset, kasteenraikkahat jalaat kankiooksi. Muukkin kyläläaset valittivat kolotuksiasta ja selekäkivuusta, eikä silloon tuu palio mitää perunakuokan heiluttamisesta, kun on selekä kipiä.

Jottei ny sitte kiriootella mitää tälläästä, kun on Joulu ja räätikkälöota niin hirmuusen hyvää. Sattuu jäämähän muutama terves räätikkä jouluusta laatikkua varte, ne muut, kattokaas, mätäni.

Akat sanoo, jotta yritä kerrankin kyhätä juttua rakkauresta ja intohimosta! — Kyllähän mä kovaa yritin, mutta kun rakkautta pitää sijottaa sinne ruusu-jeu taikka neilikkaan tuaksuusehen miljööhin — ja Mari mialuuten puhuus vaeltamisesta luannos, ja siitä mikä ihana tuaksu on nevala kanervien ynnä suapursujen keskellä — jotta ei niitä intohimoja oikeen sinne!

Joulua toivottaasin, sellasia leppoosen virkistäviä joutenolohetkiä — aamut ja illat kun meikälääset viättävät, joulusta huolimatta, työpaikallaan. Toivon mukahan navitaskin vallittoo joulurauha!

MARI

Istumajärjestys ja hautapaikat 1700-luvulla

Edellisessä Isonkyrön Joululehdessä olleen puumerkkijuttuni yhteydessä mainitsin kirkon arkistossa säilyneestä arvokkaasta tietoudesta. Olen mikrofilmannut sieltä noin neljäsataa sivua asiakirjoja, mutta niissä olevien tietojen selvittäminen on erittäin työlästä ja aikaa vaativaa. Jo käsialojen sekä kirjoituskirjainten tulkitseminen tuottaa erinäisiä vaikeuksia. Kun teksti on lisäksi vanhaa ruotsinkieltä ja monet sukunimet saksalaisia, kuten Wende, Dantzar, Trumbar j.n.e., on selvityksessä käytettävä apuna runsaasti lähde-, ohje- ja sanakirjoja.

Kuten muuallakin haudattiin Isossakyrössäkin vainajat kirkon lattian alle aina 1700-luvun loppupuolelle asti. Hautaamisessa noudatettiin samaa arvojärjestystä kuin penkkijärjestyksessäkin. Vainaja haudattiin, mikäli mahdollista, istumapaikkansa kohdalle lattian alla olevaan, joko kivistä ladottuun tai puusta rakennettuun hautaholviin. Näinollen vanhat penkkikartat ovat samalla myöskin hautakarttoja. Kirkolle tehdyt lahjoitukset takasivat useasti arvokkaan hautapaikan saannin. Niinpä Vaasan pormestari Kristian Backman haudattiin suurin juhllisuuksin vanhaan kirkkoon vuonna 1691. Tähän hän oli varmistanut oikeutensa tekemällä kirkolle useita lahjoituksia, mm. 1680 punaista sarkaa olleen kauniin alttarivaatteen. Ruukinpatruuna Jacob Mornie puolestaan lahjoitti vuonna 1693 42 luodin painoisen kalkin lautasineen korvaukseksi Orisbergin brukille varatusta kirkon penkistä.

Kirkon lattian alle hautaamisesta aiheutui monenlaista haittaa. Paitsi ainaisia penkkien ja lattian korjauksia, nousi haudoista varsinkin keväällä ja kesällä sietämätön, mädäntyvien ruumiiden löyhkä kirkon sisälle. Tavan epäterveellisyyteen alettiin kiinnittää huomiota. Pitäjänkokouksissa vedottiin siihen, että kaikki ovat kuollessaan saman arvoisia ja sisälle hautaamisesta olisi kokonaan luovuttava. Vuonna 1753 teetettiin maanmittari C. G. Åkermanilla hautakartta, jonka perusteella suoritettiin hautapaikkojen jako siten, että saman hautapaikan omistajiksi merkittiin yleensä kolme taloa. Ihmiset eivät kuitenkaan mielellään luopuneet hautaamisesta sisällä oleviin perhehautoihinsa, vaan hautauksia suoritettiin sekä sisälle että kirkkomaalle. Vasta vuonna 1770 kirkon sisälle hautaamisesta luovuttiin kokonaan ja suoritettiin uusi hautapaikkojen jako.

Kirkkomaalla olevat haudat olivat rakennetut siten, että maanpäällinen osa oli katettu hirsinen huone, jonka maanalaiseen osaan muurattiin kivistä tai tiilistä hautakammio. Tällaisiin kammiohautoja on vielä uuh-

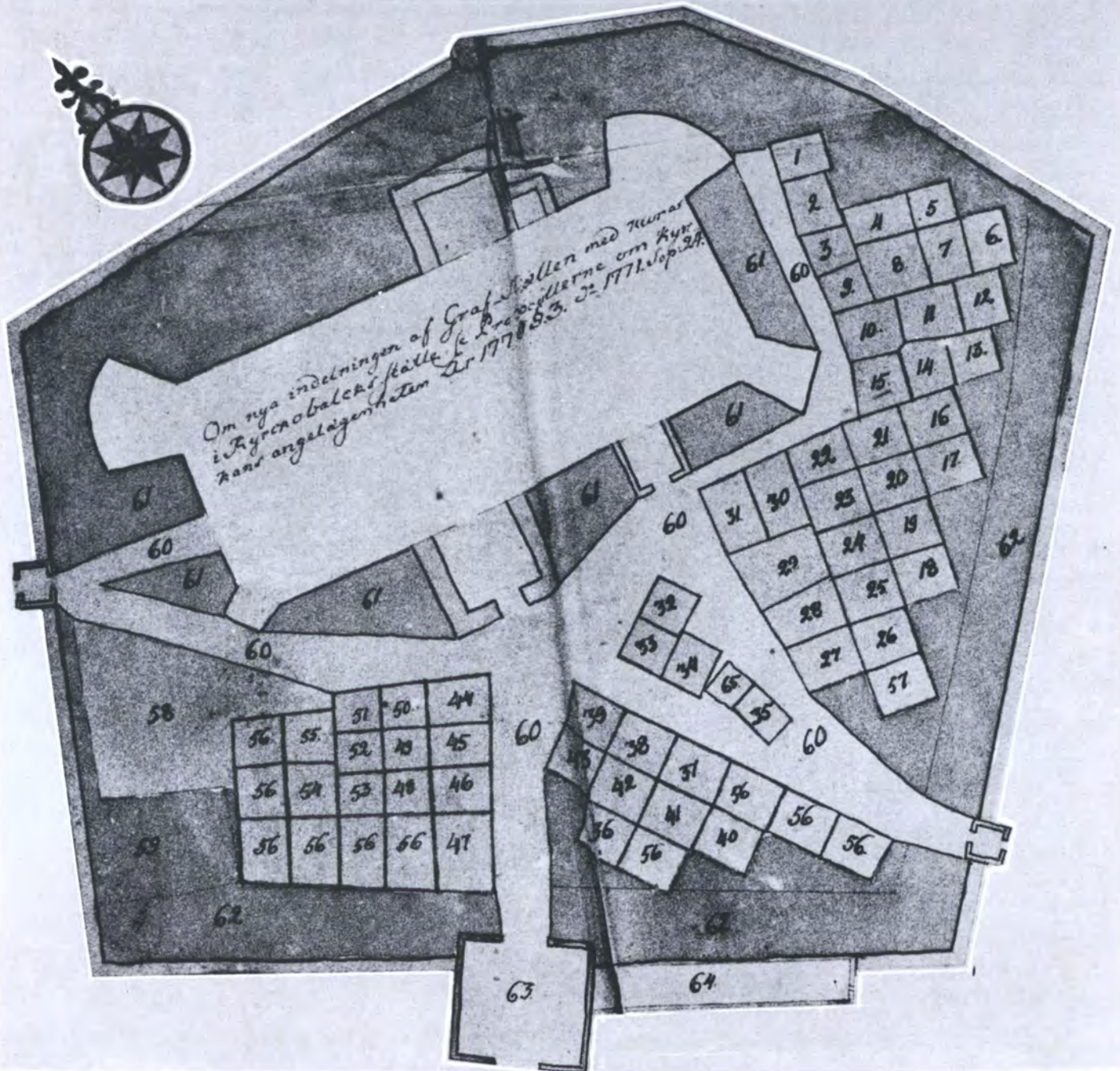
tävänä ainakin Kemin maalaisseurakunnan vanhan kirkon kirkkomaalla.

Puurakenteet lahosivat kuitenkin nopeasti ja keväisin tulvaveden täyttämistä hautakammioista nousi ilkeä löyhkä. Vasta vuonna 1829 hautausmaan laajennuksen yhteydessä peitettiin avoimet hautakammiot ja vanhasta tavasta luovuttiin kokonaan.

MIESTEN PUOLEN, ELI OIKEAN PUOLEN ISTUMAJÄRJESTYS VUODELTA 1770, KUN LAT-TIA JA PENKIT OLIVAT UUSITUT JA HAUTAUKSET KIRKON SISÄLLE KOKONAAN LO-PETETTU. NAISET ISTUIVAT VASEMMAN PUOLEISISSA PENKEISSÄ TÄSSÄ SAMASSA JÄRJESTYKSESSÄ.

1. Majurit, kapteenit, luutnantit
2. Säätyläiset ja niiden lapset
3. Karhu, Laurila, Mielty, Orisberg bruks, Yli-Liimakka
4. Ala-Liimakka, Trompari, Mylläri, Yli-Katila, Arkkola, Sukka, Annala
5. Kukila, Mononen, Varsanpää, Kannosto, Kinnari, Maunuksela, Valtari
6. Nortunen, Kallio, Lakari, Kujala, Soini, Piuholta, Kultti, Yli-Ritari, Koski, Ritari
7. Ala-Ritari, Rouru, Esala, Ulvinen, Erkkilä, Plukka, Sippola, Turppa, Yli-Ollikkala
8. Ala-Ollikkala, Tanttari, Heikkilä, Perttilä, Rautio, Sippola, Killinen, Vuotila, Kontturi
9. Perttula, Vakkinen, Kurko, Mäkelä, Knuuttila, Ventä, Laurila, Yli-Taipale
10. Ala-Taipale, Talso, Knaapi, Jussila, Paavola, Suur-Palo, Reini
11. Luoma, Penttala, Ollila, Pollari, Kontas, Vaismaa, Vähä-Palo, Tummunki, Pispä
12. Pukkinen, Kleemola, Karhu, Tuuri, Sepänmaa, Viitaluoma, Korkiakoski
13. Nikula, Koski, Komsila, Mullola, Rinta-Ikola, Suur-Ikola, Smalar
14. Pakkala, Korvola, Kilttilä, Hinttu, Nuuja, Tuura, Klamppu

Maanmittari C.G. Åkermanin 1753 tekemä hautakartta sekä samanaikaisen jaon mukainen hautapaikka luettelo. Yhden hautapaikan omistajiksi merkittiin tavallisesti kolme taloa. (Isonkyrön kirkonarkisto)

Ylpe Sivare Pantilla Kruvar:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Lembonen Lars och Mats	Limaka, Knuutila Turpa	Ollila, Pöllar, Päckinor	Rautio, Contur, Seppola	Ollicala Mats och Hind., Coski	Bärlula, suomalaisen bagge	Käispiä Carhu, stor sömp	Pentala, Tummung, Contas	Seppola, Koosti, Hirvi bagge	Cujala, Eriskilä, Kouru, Täljo, Wanda, Laurila	Ell. Lembonen, Loucku, Sil Jompi	Carhu, Nicola, Turi bagge	Kunela, Carhunen, Martila	Käiskilä, Dantzar, Borkilä	Turi, Kiki, Cuvinor	Crupila lauo, Karola	

18. Rovar bagge, Kunnatören
 19. Eilo. Tiirri Sippa
 20. Carhu, Saurila bagge
 21. Mially. Trumbas. Myllar
 22. Orisbargs bruk.
 23. Cattila bagge. Arcola
 24. Succa, Annala, Skugga
 25. Mononen, Warjanpa fannok
 26. Skinnar, Maunuxela bagge
 27. Waldar bagge, Kortunen
 28. Kullinen, Wuohila Bertula
 29. Kein, Luoma, Clemola.
 30. Callico, Laggan, Soiri.
 31. Prastgarden, Warvola, Jona
 pila, Klackkaren.
 32. Puhulain, frutti, Kiddar Jac
 33. Kiddar Mats, Esala, Ulvinen
 34. Plucca, Seppola, Waestinen
 35. For Crono bekant
 36. Jurko, Maikkala, Taipale
 37. Stor. Palo Jussila Savola.
 38. Lill Palo Waisma, Seppa
 39. Sepanmaa, Vitakuoma, Kortunen
 40. Gumpila, Skola Kofalle, Smakar
 41. Backkala, Kildola, Nija
 42. Clampu, Uly, Kango Stor. Minni
 Johari, Johansson.
 43. Stor. Minni Joh. Jac. Son,
 Souring, Ha Kango.
 44. Mattila, Kissa, Mustaju.
 45. Kurri, Tolka, Koppa.
 46. Brafski bagge Turi.
 47. Kiddar, Waro, Kinnatata

48. Caupila, Kasso, Erola
 49. Warvola Myll, Sippa
 50. Jarckanen, Kunki, Piota
 51. Jaronen Kindikola, Mulla
 52. Toisli Tura bagge, Sippa
 53. Corvola bagge, Turja, Suukh
 54. Jaripa bagge, Kintu, Gagnen
 Annala.
 55. Anotta Uly. Ma. Pikkala
 Walma.
 56. Aro Gravar som vid delninga
 blefvo ofver, hwicka vid allehanda
 foresallande tillfallin Kunnat
 kas i fall socknen framdeles
 le blefva mera kfolkad.
 57. Ar graf for socknens handla
 kare och Ambetsman.
 58. Ar en plats som blef lamma
 l. Jahnens fattigas begravnin
 59. Ar Benhus platsen, deressa
 de dodas Ben nedergravas, nu
 de ej rymmas i benkistan
 60. Aro gangarne hit, fran ad
 omkring kyrkian.
 61. Aro platser vid kyrkian, in
 nom hwicka ingen tillates be
 grava sina doda, at ej derig
 nom kyrkismurarne mages
 da nagon skada.
 62. Aro diken gjorda omkring kyr
 kigarden.
 63. Ar, Klackstapeln.
 64. Ar ett hus for kyrkhusets mat. ut
 65. Ar kinnfoks platsen.

15. Luhtala, Turja, Yli-Renko, Saaripää, Suur-Minni, Försti, Kaustinen
16. Sippola, Söyrinki, Annala, Ala-Renko, Vähä-Minni, Hissa, Mustapää, Yli-Hurri
17. Ala-Hurri, Jolkka, Hoppa, Antila, Braski, Tuuri, Taanonen, Välmä

KÄYTTÄVÄ ASEHUONEESTA

18. Aliupseerit, Kruununtarkastajat, Kirjanpitäjät ja Vieraat
19. Sotilaita
20. Sotilaita
21. Sotilaita
22. Seppänen, Nyssö, Varpula, Puotu, Tarkkanen, Eerola, Munkki, Keko, Kauppila, Rintatalo, Varo
23. Ritari, Ala-Pikkala, Yli-Pikkala, Välmä, Taanonen, Tuuri, Braski, Antila, Hoppa, Jolkka, Ala-Hurri
24. Yli-Hurri, Mustapää, Hissa, Vähä-Minni, Ala-Renko, Annala, Söyrinki, Sippola, Kaustinen, Försti, Ala-Suurminni

25. Yli-Suurminni, Saaripää, Yli-Renko, Turja, Luhtala, Klamppu, Tuura, Nuuja, Hinttu, Kilttilä
26. Korvola, Pakkala, Smalar, Suur-Ikola, Rinta-Ikola, Mullola, Komsila, Koski, Nikula
27. Korkiakoski, Viitaluoma, Sepänmaa, Tuuri, Karhu, Kleemola, Pukkinen, Pispa, Tummunki
28. Vähä-Palo, Vaismaa, Kontas, Pollari, Ollila, Penttala, Luoma, Reini, Suur-Palo, Paavola
29. Jussila, Knaapila, Talsola, Taipale, Laurila, Ventä Knuutila, Mäkelä, Kurko, Vakkinen
30. Perttula, Kontturi, Vuotila, Killinen, Sippola, Rautio, Perttilä, Heikkilä, Tanttari, Ollikkala, Turppa
31. Sippola, Plukka, Erkkilä, Ulvinen, Esala, Rouru, Ritari, Ritari, Kultti, Piuholta, Soini
32. Kujala, Lakari, Kallio, Nortunen, Valtari, Maunuksela, Kinnari, Kannosto, Varsanpää, Mononen.

VANHA TALVITIE

Sanovat, että romantiikka on hävinnyt maailmasta. Mene ja tiedä, kuinka sen asian laita on noin yleisesti ottaen, mutta kyllä se hävinnyt on ainakin sen vanhan talvitien kohdalta, josta nyt aion tässä lyhyet muistosanat kirjoittaa.

Juhla-ahteen tieksi sitä sanottiin.

Se erkani Lehmäjoen maantiestä Karhulan talojen kohdalla, sukelsi metsän uumeniin ja siellä aikansa polveiltuaan putkahti hiljaiselle niittyaukealle, josta pieniä harmaita latoja ohitettuaan yhtyi jälleen maantiehen niisanotussa Kaaralassa, suuren Kaarankiven lähetyvillä. Nimensä tämä talvinen kulkuväylä lie nee saanut siitä, että sen kautta oli erikoisen juhlavaa ajella pitkinä jonoina joulukirkkoon ja takaisin, lukuisien eräänisten "kaltrujen" ja "peltrujen" soidessa. Toki sitä tietä varsin paljon aivan jokapäiväisissäkin ajoissa käytettiin niin kauan kuin rekikeliä riitti, sillä se lyhensi parin kilometrin verran matkaa Lehmäjoelta kirkolle.

Enemmän kuin ne säästyvät kilometrit, sille tielle kuitenkin houkutteli ainakin tämän kirjoittajaa ja varmasti monia muitakin sen suojaisa rauha ja salaperäinen tunnelmallisuus. Jo maaston vaihtelu sinänsä tarjosi runsaasti viehätystä. Väliin se tie kiipesi korkealle mäelle, josta jo seuraavassa hetkessä laskeutui alhaiseen notkelmaan tai sukelsi tiheään viidakkoon. Se kiersi kiven ja kaartoi kannon, ylitti kapean jäätyneen puron ja väliin vilautti näkyviin vähäistä niitty-

kaistalettakin, ikäänkuin muistuttaakseen, ettei tässä nyt sentään olla missään erämaassa... Milloin se kääntyi oikeaan, milloin vasempaan, mutta ei jyrkin äkkimutkin, vaan pehmein ja sulavin, maastoa myötäilevin kaarrosin, joissa reki mukavasti keinahteli. Lumiset kuuset seisivat kahden puolen jäykkinä kuin vahtisotilaat, mutta hoikat koivut kaartuivat luokkina tien yli, kuin itsensä luonnon luomia kuuraisia kunniaportteja muodostaen. Joskus sellaisen koivun oksasta sai kirpeän huitaisun kasvoilleen, joskus mahtava lumimöykky pydota hupsahti suoraan niskaan, mutta ne tuntuivat vain jollakin tavoin lisäävän matkan viehätystä. Joskus jänis loikkasi tien poikki niin täydelleen hangen valkeuteen sulautuneena, että sitä tuskin saattoi huomata muusta kuin mustista korvanipukoistaan. Vähän kauempana koivun latvassa ruokailevat teeret eivät ohiajaa pahemmin säikähtäneet, korkeintaan vähän kaulojaan kurkottivat, mutta kun peltopyyparvi valtavasti pärisevin siivin pyrähti lentoon melkein nenän edestä, silloin hevosengin polvet hiukan hetkahtivat...

Mutta matka jatkui pienistä välikohtauksista piittaamatta "loppiaisahteeseen" asti, minkä jälkeen olikin enää vain tasainen aukea ennen maantielle tuloa. Tuo viimeisen ahteen nimityskin muuten viittaa siihen, että tie oli aikoinaan ristitty nimenomaan joulua ja joulukirkkoa ajatellen.

Niin romanttisen viehättävä kuin Juhla-ahteen tie

muuten olikin, saattoi se käytännössä tarjota kautta-kulkijalleen joskus muutakin kuin viehätystä. Se oli nimittäin metsätaipaleen osalta vain ”yksikaistainen”, syväksi ajautunut ura, jonka kahden puolen lumivallit korkeina kohosivat. Ja kun liikenne kuitenkin oli kaksisuuntainen eikä näkyvyydestä voinut juuri puhua, saattoi jonkin mutkan takaa yllättäen ilmaantua vastaantulija, ja seuraavassa hetkessä seisoitiellä nokatuksin kaksi hevosta, kummallakin kuorma perässään. Saivat siinä väliin hevosmiehet hikoilla, ennenkuin molemmat pääsivät matkaansa jatkamaan, mutta aina niistä tilanteista kuitenkin sovulla selviydettiin, eikä kenenkään tarvinnut jäädä loppuiäkseen tielle kököttämään.

Tämä yksikaistaisuus se kuitenkin lopulta koitui vanhan talvitien tuhoksi.

Saivat päähänsä tien käyttäjät ja tarvitsijat, että sitä on levitettävä ja tasoitettava, oikaistava ja näkyvyyttä parannettava, että se paremmin täyttäisi paljon käytetyn liikenneväylän vaatimukset. Muutamien myöhäissyksyn päivien aikana pantiinkin asia miesjoukolla toimeksi. Mentiin paikan päälle kangin ja kiviporin, kirvein ja lapioin. Puita kaadettiin, pahimpia ”kinkamia” madallettiin, kuoppiin lyötiin risuja ja maata peitteeksi. Pienimmät kivet vieritettiin sivuun ja suurempia posautettiin kappaleiksi, niin että kauas kylälle kuului kumu syksyisessä ilmassa.

Ja niin aukeni metsään suora ja leveä tielinja, kuin mikäkin pakkoraja. Kun se sitten talven tultua taas ”avattiin” liikenteelle, voitiin todeta että se tosiaankin oli käytännöllisesti katsoen korjaantunut. Vastaantulijan näki jo satojen metrien päässä, eikä hevosta kuormineen tarvinnut enää paksuun hankeen pakottaa. Ilman kummelluksia voitiin vastaantulija sivuuttaa.

Ja kuitenkin sille tielle ei enää tehnyt mieli lähteä. Se oli tehty ja luotu, mutta ei syntynyt, ja siksi sen vanha viehätys oli hävinnyt. Rekikään ei tuntunut liukuvan yhtä sulavan pehmeästi kuin ennen, vaan äkkinykäyksiä tehden, jyristen ja täristen. Entistä Juhla-ahteen tietä ei enää ollut olemassa.

Ja vähät sitä uuttakaan tietä on sen jälkeen käytetty. Vaihtuneet ovat isännät ja isäntien tavat. Ei ajella hevosilla vaan hevosvoimilla, jotka metallisten kuoriensa sisällä kehittävät voimaa ja nopeutta, jotka liikkuaakseen tarvitsevat oikean maantien ja joille pari kilometriä sinne tai tänne ei mitään merkitse. Juhla-ahteen tie on unohdettu, eivätkä kaikki nuoret ole kuulleet siitä puhuttavankaan . . .

Mutta sille, jota sen kautta on kulkusten soidessa ja tähtien tuikkiessa viety ensi kertoja joulukirkkoon, se tie on muistoissa vieläkin osa iäksi menetettyä lapsuutta.

MATTI NUMMENSALO

Isonkyrön seurakunnan nimikkoläbetti, KIRSTI PAKKALA, on neljän kuukauden lomalla täällä Suomessa. Hän työskentelee Namibiassa ja kertoo seuraavassa tämän maan nykyoloista:

Vuonna 1966 Haagin kansainvälinen tuomioistuin oli ratkaissut Namibian (Lounais-Afrikan) itsenäisyysasian Etelä-Afrikan hyväksi. Sen aiheuttama pettymys ambolaisille oli suuri. Vapausliikkeen miehet osoittivat mieltään. Osa pakeni ulkomaille. Liikkeen johtajat vangittiin. Heistä n. 30 on vieläkin Robben Island saarella lähellä Kapkaupunkia.

Vuosi 1973 oli täynnä tapahtumia. Vapausliikkeen miehet eivät hyväksyneet hallituksen järjestämiä vaaleja ja kokouksissa he selittivät ihmisille mistä oli kysymys. Poliisit seurasivat kokouksia ja vangitsivat kokouksien jälkeen puhujat. Joitakin heistä vapautettiin lunnaita vastaan. Kansa kokoontui oikeuden käyntipaikan ulkopuolelle ja keräsi lunnaksi määrättyt rahat. Erään oikeudenkäynnin päätyttyä alkoivat poliisit hakata kokoontunutta kansaa. Monia heistä tuotiin verta vuotavina sairaalaan. Sairaalamme pastorikin sai aivan syyttömänä osansa lyönneistä. Hänen masennuksensa oli syvä. Oli järkyttävää nähdä taistelu vihaa vastaan. "Jos viha saa sydämessäni sijaa, he ovat voittaneet minut". Vapahtajamme rakkaus tuli avuksi, eikä viha ja katkeruus saaneet sijaa pastori Ashipalan sydämessä. Hän saa edelleen olla aseena Jumalan käytössä.

Samantapaisia taisteluja toi kirkon kirjapainon räjäytys. Toisaalta se valpastutti mieliä huomaamaan vihollisen kiihkön ja avasi meidän kaikkien silmämme näkemään tosiasioita, joita emme olleet tahtoneet todeksi uskoa. Kun nuoret toukokuussa tänä vuonna kuuluivat Portugalin Angolassa tapahtuneista muutoksista ja Sambiaan valmistuvasta oppilaitoksesta, lähtivät ensimmäisenä lukioluokkalaisten ryhmä yli rajan Angolaan suuntana Sambia. Ei kukaan silloin ymmärtänyt, että se johtaisi massamuuttoon, joksi se muuttui. Kirkon miehet ja kaikki vastuuta kantavat yrittivät hillitä ja estääkin nuorten lähtöä, mutta sille ei kukaan voinut mitään. Lähtökuume levisi kuin kulkutauti. Vapausliike SWAPOLlekin asia tuli yllätyksenä. He eivät olleet varautuneet tällaiseen myöskään Sambiassa. Asia piti ottaa vastaan kuin historiallisena kansan kohtalona, vaikka kansan nuori toivo näin siirtyi maasta pois, ja kuinka kipeästi heitä olisi kaan tarvittu opettajina, toimistojen ja kassojen hoitajina, sairaanhoitajina ym, ym.

Siellä Sambiassa nyt yli 200 Ambolaista yrittää päästä leipään ja opiskeluun käsiksi.

Nuorten vanhemmilla ja sisaruksilla on ollut suuri huoli lähteneistä. Paljon on heidän puolestaan rukoiltu: "Varjele heitä Jeesuksen omina ja jos he ovat luopuneet uskosta, vedä tykösi." Suurena lohdutuksena saavat vanhemmat kuulla piispa Aualan terveiset. Hän sai omin silmin nähdä ne monet Raamatut, jotka olivat pakolaisten käsissä piispan Sambian vierailun aikana. Hän oli keskustellut heidän kanssaan uskosta, joka voittaa maailman; ja tämä on se voitto, joka on maailman voittanut, meidän uskomme. Kuka on se,

joka voittaa maailman, ellei se, joka uskoo, että Jeesus on Jumalan poika (1. Joh. 5: 4—5).

Ambokansan kohtalo on hyvin läheisesti liitetty meihin suomalaisiin, ovathan suomalaiset yli sadan vuoden ajan olleet viemässä sinne Elämän sanaa ja kouluttamassa ambolaisia eri tehtäviin yhteistyössä heidän kanssaan. Emme ole siellä sekaantuaksemme politiikkaan. Yritämme tehdä tänä aikana sitä, mikä auttaa heitä omille jaloilleen ja vetäydymme pois tehtävistä, jotka ambolaiset voivat tehdä yksin. Olemme kirkon johdon alaisia työntekijöitä. Esimiehemme on siis Ambokirkon piispa. Tänä aikana meiltä kysytään nöyryyttä ja taas nöyryyttä. Sitä ei meillä itsestämme ole. Rukoilkaa meille sitä Vapahtajalta, joka antoi meille esikuvan. Rukoilkaa AMBOKansan ja koko Namibian puolesta. Heidän kansansa elää historiallisesti merkittävää aikaa

Kaukaisina aikoina hallitsivat eteläistä Afrikkaa pienet bushmannit. Heidän eloisasti piirrettyjä taideteoksiaan on hämmästyttävän paljon nähtävissä vieläkin vuorten seinämissä näillä alueilla. Nykyään elää bushmanneja Namibiassa, Betchuanamaalla ja jonkin verran myös Angolassa. Ambomaalla he ovat väistyneet yhä kauemmaksi erämaihin ambolaisten tieltä.

Bushmannit eivät ole mikään romanttinen ja mielenkiintoinen nähtävyys, vaan olemassaolostaan katkerasti kamppaileva kansa. Aikaisemmin muut kansat halveksivat hinteliä, kullanruskeita, vilkkaita ja herkkiä erämaan ihmisiä. Nyt ambolaisten kristittyjen asenne on muuttunut. Monet heistä haluavat olla mukana bushmannilähetyksessä. Ondongan seurakunnassa kerätään viljaa, papuja ja rasvaa bushmannikoulun

oppilaille Onyulaisissa. He iloitsevat siitä, että bushmanneilla on peltoja ja että heitä opetetaan koulussa.

Maisteri Terttu Heikkinen asuu kaukaisessa Ekokan bushmannikylässä Ambomaan ja Okavangan välillä, metsässä. Hän kääntää bushmannikielelle Jumalan Sanaa yhdessä bushmannikristittyjen kanssa. Hänen apunaan on ollut myös ambolainen Sakaria Nghikefelua, joka tällä hetkellä opiskelee Raamatun käännöstyötä Englannissa.

Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainokaisen Poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo, hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä. (Job. 3: 16).

KIRSTI PAKKALA

Pienikokoista bushmannkansaa

JOULU

OLI

SILLOINKIN

~~~~~  
H. P. VIRTANEN  
~~~~~

Jatkosodan aikainen 40. KS (kenttäsairaala) perustettiin täällä Isossakyrössä, kokoontumispaikkana museon läheinen rukoushuone. Määräpäivänä 18. 6. 1941 saapui paikalle lähiseutulaiset kutsun saaneet ja lähipäivinä kaukaa tulevat. He olivat lääkäreitä, sairaanhoitajia, olipa joku lottakin oman tai naapuripitäjien ulkopuolelta. Lukumääräisesti eniten tässä yksikössä oli isokyröläisiä, suunnilleen puolet alkuperäisestä vahvuudesta.

Valmistelujen tultua päätökseen, lastasimme kertyneen kaman Tervajoen asemalla rautatievaunuihin ja sieltä meitä vietiin ”omalla junalla” lähemmäksi rajaa. Matkalla näkyi muitakin joukkoja kuljettavia junia. Suvijuhlan merkiksi muutamiin vaunujen ovipieliin oli naulattu juhannuskoivut. Kukapa silloin olisi uskonut, että maa sai olla aseissa yli kolme vuotta.

Ensimmäisen sotajoulunsa edellä mainittu sairaala joutui viettämään Äänisjärven pohjoispuolella olevassa Karhumäessä, joka 5. 12. 41 oli suomalaisten haltuun joutunut. Sairaalan pääporukka ja kalusto siirrettiin sinne Petroskoista rautatiekuljetuksin muutama päivä ennen joulua. Muutto ei tullut meille yllätyksenä. Kolmisen viikkoa olimme jo Äänislinnassa (niin Petroskoita silloin nimitimme) toimintamme ohella luovuttaneet tilaa sotasairaalan käyttöön ja samalla sitä mukaa kalustoamme paketoineet. Saimme tilaisuuden ennen muuttoa parin kolmen päivän lepoonkin, kun vihollisen perääntyessään perinpohjin särkemä rautatie laitteineen ei ollut vielä tilapäiselle kulullekaan kunnossa. Autolla vietynä jo kaksi pientä komennuskuntaa oli Karhumäessä majoituksia varten siivous- ja korjaustöitä alkaneet.

Kelpasi meidän jo silloin kaupunkiin mennä ja siellä liikkua, kun toiset olivat sen valloittaneet, eikä kuulunut olevan miinavaaraakaan. Mutta saada kunnostetuksi toimivalle sairaalalle riittävät tilat, oli jo paljon vakavampi asia. Erikoista kiirettä ei sentään ollut. Käppäselässä toiminnassa ollut k.sairaala pystyi selvittämään mahdolliset potilaat ja johtoportaan käsitys sodan kehityksestä oli hyvin optimistinen. Kun Petroskoissa aloimme muuton valmistelut, niin suusanallinen ”matkaeväs” kuului jotenkin näin: ”Siellä tulee olemaan melko hiljaista taistelutoimintaa, joitakin pieniä partiokahakoita, mutta varautukaa sentään normaaliin k.sairaalan (200) potilasvahvuuteen.” Niin silloin, oli aikaa, toivottiin pieniä potilasmääriä ja kylä tosiaan hiljaisilta kuului äänet linjoissakin.

Ei meille jäänyt aikaa kaupungin katseluun, mutta jo pikasilmäyksellä sen totesi perusteellisesti tyhjenne-

tyksi ja hiljaiseksi. Korjausjunan toimisto ja asuntovaunujen vaiheilla joku saattoi liikkua sekä harvoin ohikulkeva auto räminällään särki hiljaisuuden. Jos Äänisen rannalla sijainneessa hotellirakennuksessa jo silloin olisi jokin esikunta ollut, ei sekään yleiskuvaa muuttanut.

Karhumäkeä puolustaneille oli seudun maasto ollut hyvänä apuna ja se ei jäänyt heiltä huomaamatta. Sitkeän puolustuksen jälkiä näkyi varsinkin kaupungin laitamilla, mutta taaskin suomalaisten koukkaus lumesakin tarpeen johti täälläkin tulokseen. Monta uhria vaati suomalaisilta tämäkin operatio, mutta tappioita näkyi tulleen vihollisellekin. Mm. meidän tarkoituksimme varattujen rakennusten ympärillä ja läheisen mäen rinteessä lojui kymmeniä kaatuneita vihollisia, joukossa näkyi yksi naisenkin olevan. Kuulimme myöhemmin vangiksi joutuneelta lääkäriltä, että sillä rintamaosalla vihollisella oli naisia lääkintätehtävissä etulinjan joukoissa.

Saimme sairaalaa varten kaupungin itäreunalta pari kaksikerroksista koulurakennusta. Toisessa oli pahanlainen kranaattiosuma ja pienet ulkohuonerakennukset olivat kärsineet vielä enemmän. Suuren koulurakennuksen vaurioituneeseen kohtaan jäisi kylmille pari kolme huonetta, mutta lisätilaa saisi tien toisella puolella olevista ”omakotitaloista.” Koulurakennusten kunto ei silmää hivellyt, pieniä vaurioita ja ehjempänä säilyneen käytävällä oli pidetty jonkun aikaa hevosta, ehkä montakin. Olipa siinäkin tunkiossa ylimääräistä siivousta. Sai käsityksen mitä voi tapahtua menneinä aikoina ritarien ratsastaessa kirkkoon. Paljon oli rikkinäisiä ruutuja akkunoissa ja monta muuta pienempää sälöä, saimme sentään yläportaasta pahvi-levyjä, nauvoja jopa kuivaa lautaakin.

Kenttäsairaalan määrävahvuuteen kuului ammattitaitoisia puuseppiä, taitoa riitti vaikka uusien rakennuksien tai huonekalujen tekoon. Eniten heille täällä näitä siviilimäisiä töitä olikin, ehkä sopivaa vaihtelua usein toistuvan vartiovuoron sijalle. Monta palasta saivat Ensolevystä sahata ruutujen korvikkeeksi ja tehdä muutakin listaa ennen kuin saatiin ote pakkasta vastaan, joka päivittäin tuntui jatkuvasti kiristyvän.

Siivousta, ruutujen korjausta ja makuulavereita tehtiin jo kolmatta kertaa. Kuinka helppoa tämä kaikki edellisissä paikoissa oli ollut, mutta vaikeuksista huolimatta pian tuli nykyin valmista. Jouluun mennessä olisimme hätätilassa voineet ottaa pienissä puitteissa potilaita vastaan, mutta niin ei tarvinnut tehdä. Saimme kaikessa rauhassa jatkaa valmisteluja.

Kuukausia meille jokainen päivä oli ollut samaa sodan tuomaa arkea, mutta nyt lähestyvä joulu toi jotain vaihtelua, kyllä silloin pienikin muutos huomioitiin. Kun lomalle pääsystä ei ollut toivoa, hyvissä ajoin lähetettiin omaisille joulutervehdyksiä. Saapui kotiväeltä paketteja, he halusivat muistaa läheisiään. Monelle kotirintaman kortteliläjälle ei paketin sisällön saanti ollut helppoa, eikä siitä kaloririkasta voinut tulla, mutta täytyi lähiomaiselle jotain saada kokoon jouluksi. Monta isää, poikaa ja tytärtäkin oli tältäkin seudulta matkassa.

Meitä muisti armeijakunnan (Laatikaisen) huoltokin nimikkeellä joulukinkku. Se oli ohueen peltisuojaukseen pakattua silavaa, joka sellaisessa tiiviissä pakauksessa säilyi hyvin. Kotimaana läskillä kuului olevan saksalaisten miehittämä Tanska, tai voi se olla välirauhan aikana maahan tuotua Amerikan silavaa. Meidän päällikkölääkärimekin halusi aattoillan muista poikkeavaksi, sanoen jotenkin näin: ”kun nyt meillä on tilaisuus, toivon, että illalla syömmme kaikin yhdessä, oikein pöytien ympärillä istuen.” Näissä merkeissä ruokailu alkoi, oma sähkölaitos kehräsi kirkasta valoaan ja kaikki olivat tavallista hiljaisempia omissa aattoillan mietteissään. Mutta tämä tunnelma häiriytyi vihollisen muistuttaessa sodan jatkuvuudesta. Kauemmaksi pudotettujen lentopommien räjähdysääni meni huomaamatta, mutta ulkoa kuului vartiomiehemme huuto: ”ilmavaara”, ja melkein heti kuului sisälle lentokoneen syöksy ja tulitus. Se sai hätkähdyksen aikaan, sillä oli ilman muuta selvä, että ilma-aseen (aseitten) konekiväärituli ohjattiin meidän päämme menoksi. Yksi lääkintälotta aloitti virren: ”Enkeli taivaan lausui näin, miks hämmästyitte säikähtäin”... Tähän Martti Lutherin jouluvirteen yhtyi kymmenet ja veisuun ääni vaimensi ulkoa tulleen. Mielet rauhoittuivat, siihen ei muita sanoja tarvittu.

Kieltämättä ne muutama viholliskoneen tekemä syöksy tulituksineen karmealta kuului, varsinkin, kun koko porukka oli vaipunut melkein rauhan tunnelmiin. Ei ollut ihme, vaikka joku tahtomattaan heilahti samalla tuolia ja ruokailuvälinettänsä kolauttaen. Olimme jo aikaisemmin joutuneet ilma-aseen tulituksen kohteiksi paljon enemmän, mutta on tämäkin juuri jouluaaton takia mielessä pysynyt.

Harvoin siihen aikaan lentokoneet hätyytti, mistä johtui, että silloin saimme hetken olla kohteena? Ehkä jouluaaton takia lähetettiin jostain lentotukikohdasta koneita pommitusmielessä majoituspaikkoja ja huoltoiteitä kohti ja me saimme paluumatkalla huomion yhden pimentämättömän akkunan takia. Kas, kun minäkään sitä en aikaisemmin huomannut, sanoi ulkona kiertävä vartiomiehemme. Sekin asia tuli järjestykseen ja ilta jatkui ilman erikoisohjelmaa. Olosuhteet huomioiden, meillä oli hyvä ja rauhallinen joulu, mutta kukapa ei jo silloin olisi rauhan joulua kaivannut, vaikka itselläkin oli tieto tästä ”hyvästä asemasta.”

Kokonaan toista oli linjoissa, siellä silmä tarkkana ja kuulo vielä tarkempaan seurattiin vihollisen liikkeitä, jouluyönäkin. Vihaa pidettiin yllä, vaikka ns. hyökkäysvaihe meikäläisiltä oli päättynyt. Suhteellisen hiljaisen taistelutoiminnan aikana vihollinen keskitti joukkoja ja taistelumateriaalia pian alkavia voimakkaita vastahyökkäyksiään varten.

KS:n kirjava porukka sai perustamispaikassa myös tuntelevynsä. Jako käynnissä.

Osa poppoon miehistä poseeraa Vieljärven alue-sairaalan seinänvierellä 1941.

JUHLAKLAFFIA

Tämän nykyisen kaupallisen joulun sohinat ei tahro millään päästä oikia juhlatunnelmahan käsiksi. Pakkaa haisemha vaan rahalta ja kiiruhulta ja tyhjältä lompakolta, mutta ei joululta.

Enkä minä joulutämminkihin sisälän pääsisikkään, jons'en joka kerta muistelisi sitä entisajan suurta juhlaa. Silloin haisi vahvasti joululta jo pari viikkoa ennen auttua.

Meirän kyläs ruvettihi niihin aikoohti lahtaamahan sikoja. Siitä se alakoo, kun äitee tuli aamuhämäris navetasta lypsyltä ja sanoo jotta

— Jussintuvas tapethan sikaa, kuuluu kauhia kriikastus.

Se merkitti sitä, jotta sinä ehtoona kuttuthan koko kylän väki Jussintuphan siantappajaasille. Ja sehän se oli juhlien juhla. Suuri pöytä keskellä tupaa aivan notkuu ruakaan runsauresta. Siin'oli sisusklasuurokkaa ja lihaa paistettuna ja keitetynä, oli kropsua ja varileipää, lehemällistä ja kaljaa. Ja Maija-emäntä kantoo suaraa kuumasta uunista tirajavia sianmakkaroota. Eikä niistä loppua tullu. Voi sentähre, kun'oli hyvänmakuusia, n'ottei kärsi muistellakkaan, kun aivan pitää syleskellä.

Eikä kiirusta ollu, pitkin iltaa syäskenneltihi. Ja välis isännät ja muut raavahat miähet meni takan äärehen kantovalakiallen piiputtelemha ja toimittelemha. Vanha Pakan Kustaa jutteli Alaskan kultakentiltä ja Teksasista niin karmeeta seikkaaluja, n'otta hätinä kuunnella tohtii. Pihallen ei kyllä yksin ollu asiaa sen jälkehen, tuli siitä niin areellensa.

Ja muutaman päivän päästä oli sama juhla Pakan Kustaa, sitte meillä ja viimmeen enoo-Kustaa ja Nikolaiskin. Oli siinä ohjelmaa. Ja me klopit saimma painia ja vähä jyrytökkien eikä isännät kiältäny. Ei elämä siitä verremmäksi voinu tulla.

Sitte joulunalusviikolla äitee aina, ku meni navettahan, puhuu lehmille jotta

— Hyvää joulua ja Jumalan siunausta. Nyt on kohta kaikkien juhlaan juhla.

Ja lehemät katteli äireen päälle ja kuulkaa oikeen nyäkyttelivät kiitokseksi.

Sitä siunausta oliki joka paikas. Sen tunti krupihansa. Ja äitee vielä rohkaasi meitä mukuloota jotta

— Ei trenkää ny pimiälläkään mitään peliätä, kun on Jumalan siunausta pitki jokivartta vaikka kuinka kauvas.

Oli sitä, sen ny hulluki hukas. Vaikka pihasta kattoo ehtoon sines Murtokorven perukkaha, niin selvästi erootti, jotta siäläkin kaikki kuuset oli joulukuusia ja joulun henki kiikkuu ilmas kun kytösavu.

Mutta kun itte autto koitti, silloin vasta ilo kattohon nousi. Kuusi tuatihin tupha ja akat rupes ruakapöytä rustaamahan.

Ei siihen aikahan tilattuja joulupukkia kulkenu olenkaan. N'oli oikeeta.

Kerraasti kesken jouluaterian ovi aukes ja sisälän astoo pitkä pukki kauhees turkkiroukoosis. Ja herra hallikkohon kun se lauloo heliästi ja tanssia pritkutteli keskellä laattiaa ku jouttionsar. Ja rupes ikinsoki vaan mua kärestä vetämhän kuusen ympärille hyppelemhän.

S'oli kyllä ikävää, ku multa luanto petti. Puikkasin sängyn allen piilohon enkä tullu millään pois, n'otta se paiskas sinne mulle juhlaklaffia pastilleripötyn.

Jälkehempäin enoon-Akseli fämmäs, jotta s'oli vaan Hiliperin Saima, silloinen kuulu tanssikonkari ja hypypaikkojen kuningatar. Mutta min'en uskonu valehia. S'oli selvästi oikia joulupukki.

Sitä juhlaklaffia nakeltihinkin oven ravosta heti, kun auttuehtoo rupes pimenemhän. S'oli kaikkeen jännittäväntä.

No ajatelkaa nyt herttintähre, korvat kuumana siinä sai olla, kun ovi aukes, lahja lenti pitki laattiaa ja kuuluu huuto, kenellen se oli. Ja sitten askelhet jyräji porstua, ku juhlaklaffin paikkaaja pykkii pakoho. Ja lahjan saajan piti tormata perähän, sellaanen oli vanha laki. Piti ottaa karkulaanen kiinni ja traijata vaikka väkiste sisälle ja trahteerata. N'otta välistä oli molemmat lumes yltä päältä, kun pakenija pani niin riivatusti kamppohin.

Muistan, kun yhtenä jouluna akat naureskeli Huhuran Mantan konstillen.

Manta oli kirpiä ja komia leskiemäntä. Ja leski oli Rantalan isäntä-Jaskaki. Mutta vaikka molemmilla oli hyvä taloo, n'otta kovasti olis passannu lyäri leivät yhtehe, niin Jaska vaan aikaali.

Mutta Manta teetti Perälän nikkarilla kehron. Ja ku auttuehtoo pimene, se meni ja pökkäs kehron Rantalan tupha ja huikkas jotta

— Jaska-isännälän onnia!

Ja sitte tanttu möyhyten kaplikkoho niin palio kun kápälästä lähti. Ja isäntä perähän kun ampiaanen.

— Ota kiinni jos saat, senkin könttyrä! Manta kili-aasi ja vielä nauraa kitkotti mennehnänsä. Ja niin painoo riihimarkille ja sukelti suaraa haurekösselihi. Ja Jaska följas.

Siältä sitte kuuluu eri pömistö, ku ne ruumenis oikeen möyhäs. Ja pakko oli viimmeen Jaskan kantaa Manta tuphan, kun se pani niin vastahan.

Vihinehis n'oli molemmat raaron lailla, mutta Manta flätkäsi vaan reitehensä ja kuulutti jotta

— Kun kerran väkiste toit, niin väkiste täältä lähän. Viä kehto kamarihin.

Ja rupes vaan kokkaamaha ja ruakaa kantamhan pöytähen kun emäntä ikään, n'otta piika seisoo aivan silimät pystys. Ja aterian päälle vielä otti ja petas

peräkamarihi. N'otta kuulutuksille ne meni heti joulun jälkehe. Ja niistä tuli sitte vasta onnellinen pariskunta.

Jouluksi meillä prukattihiin ostaa jokahittellen uusi puulusikka. N'otta kerran, ku mullei sattunu olemaha muutakaan lahjaa Jussintuvan Annille, mä pöllöö menin ja paiskasin sillen sen uuren kukankuvaasvartisen lusikkani.

Mutta ku joulupöytää katettihi, niin äitee tutkas jotta

— Mihinkäs sun uusi lusikkas on joutunu?

Ja kun tunnustin, niin se vähä soilus jotta

— En mä nuan hönttiä kakaraa oo nähnykkään,

antaa kalunsa kylähä ja sohii sormin kotona. Syä ny sitte vanhalla lusikkakravalla, niin näjet, miltä se maistuu näin jouluna.

Katumus mun sautti, n'otta siitä paikasta lähriin ja otin Annilta lahjani pois. Ja sanoon jotta

— Äitee niin häjyyllöö, mutta heti joulun jälkehen tuan takaasi.

Ja vein, eipä sillä.

Hyvää joulua ja leikkimiältä joka ainuulle. Ja tiätysti kans sitä äireen Jumalan siunausta koko maalle, niinkus käsitättä. Ei siin'oo mitään noitumista, sitäki vissihin tarvithan.

Härmin Kuus taa

TAITEEN

ANNIKKI LEHTONEN

SARALTA

Kirjailija *Matti Nummensalo*, s. Isossakyrössä 12. 4. 1899. Toiminut maanviljelijänä ja Lehmäjoen Osuusmeijerin isännöitsijänä. Julkaissut runoteokset: "Takaliston Lauluja" (1919), "Muistojen mailla" (1952) ja "Kultahiekkaa" (1964). Lisäksi tehnyt suuren määrän juhlarunoja, novelleja, pakinoita, historiikkejä ja elämäkertoja. Ollut "Pohjankyrön"-lehden toimittajana viisi vuotta. Laatinut laajan historiikki-teoksen, "Eteläpohjalaisen meijeritoiminnan vaiheita." Saanut Suomen Kulttuurirahaston, Etelä-Pohjanmaan rahaston tunnustuspalkinnon v. 1967. Toiminut Pohjanmaan Kirjailijat r.y:n puheenjohtajana v. 1963—1968, ja on nykyisin tämän yhdistyksen kunniajäsen.

Ylläolevassa on lyhyesti esitelty ikioma, arvostettu runoilijamme, Matti Nummensalo. Monelle meistä ovat nuo asiat ainakin suurimmalta osin entuudestaan tuttuja, onhan Nummensalo ollut useastikin julkisen huomion kohteena. Mieleni teki kuitenkin tarkemmin tutustua elämäntyöhön, joka noissa kahdeksassa lauseessa on lyhyesti otsikoitu. Näissä merkeissä läksin liikkeelle eräänä tämän sadesyksyn sateisena sunnuntaina. Mieleissäni soivat Matti Nummensalon säkeet:

*Sänkivainion harmaan yllä
sadepilvien harmaa massa.
Varis kauneuskävelyllä
tummanharmaassa kauhtanassa.*

*Lato harmaa ja harmaa aita.
Sumu harmaa hiipii kyliin.
Polun harmajan nauha kaita
uppoo syksyisen metsän syliin.*

Mutta siellä metsän laidassa olikin Nummensalojen lämmin koti. Sai jättää sateen ja ankeuden selkensä taakse, oven ulkopuolelle. Tuvan haltijaväki, emäntä ja isäntä, toivottivat tervetulleeksi sydämelliseen tapaan ja kahvikupin äärellä alkoi leppoinen tarinointi luistaa. — Tiesin jo entuudestaan, että isäntäni näiden päällimmäisten runoilijan lahjojensa lisäksi oli myös taitava siveltimen käyttäjä, ja omin silmin olin nähnyt ja omin korvin kuullut hänen jousella kutkuttavan viulusta iloisia säveliä.

Näin kertoili Matti harrastuksistaan ja elämäntyöstään:

Lapsuuskodissani veisattiin paljon. Isäni olikin n.s. "rumihien ulosveisaaja." Virsikirja oli minulle pienestä pitäen perin tuttu. Minulta ne tapasivat virrennumeroa kysyä, kun siinä lattialla pyörin. Muistanpa, kun Niiles Tuura sanoi Minulle: "Veisaappas nyt,

Matti, joku kiitos- ja ylistysvirsi! Minä päästin heti ulkoa päästä päähän virren: "Enkös Herraa, Jumalaani riemuvirsin kiittäisi." (V. 417: 12 säk.). Huomasin, että kyneleet kihosivat miehen silmiin. Toisen kerran joku kehoitteli veisaamaan iltavirttä. Vastasin siihen: "En minä nyt iltavirttä, minä veisaan nyt: Jumalan armosta Kristuksessa."

Viulun saimme ollessani kymmenvuotias langoltani, Iisakki Heikkilältä. Sisarenikin sillä soittelivat ja olivat alkuun etevämpiäkin, mutta minulle se viulu lopuksi jäi ja minusta tuli jonkinlainen kansanpelimanni. Onhan sitä tullut soitelluksi paljonkin nuorisoseuralla ja monissa muissakin tilaisuuksissa. Kyllä siitä viulusta ääni lähtee vieläkin, mutta harvemmin sitä enää tulee leuan alle sovitelluksi. — Lehmäjoen Nuorisoseuralla tuli myös näytellyksi monissa, monissa näytelmissä. Huumoripitoiset kappaleet olivat erityisesti mieleeni. Agapetuksen näytelmissä "Syntipukki" ja "Olenko minä tullut haaremiin?" olin pääosassa kummassakin ja sainpa palkinnonkin molemmista. Myöhemmin olen ohjannut monta näytelmää, paremman ohjaajan puutteessa.

Lapsuuttani en parhaalla tahdollanikaan voi muistella yksinomaan valoisana. Lasten elämä oli aivan liian alistettua, pakonomaista, ei yksin meillä, vaan ymmärtääkseni yleisestikin. Ei niistä estoista ja komplekseista silloin murhetta kannettu. Tietenkin vanhemmat tahtoivat tenavistaan kunnan ihmisiä kasvattaa, vaikka menetelmät olivat niin suuresti nykyaikaisista poikkeavia. — Oli siinä kotielämässä toki hyvätkin puolen. Hyvänä muistan m.m. sen, että meillä annettiin silloiseksi tavallista enemmän arvoa henkisille harrastuksille. Lukea sai niin paljon kuin mieli teki, mieluummin tietysti Jumalan sanaa, mutta ei "maallisillakaan" kirjoilla ollut mitään porttikieltoa. Parhaina hetkinä meillä myös huumori kukki, sillä isäni oli suorastaan kuuluisa leikkisydestään.

Kansakouluni kävin suurella halulla sillä oppiminen oli minulle erittäin helppoa. Jatkamaan en kuitenkaan suuresta halustani ja opettajan ja monien omaisten kehoituksista huolimatta päässyt. Tämä oli lapsuusaikani suurin pettymys, mutta en ole siitä vanhemmilleni kaunaa kantanut. Ei opintielle lähtö syrjäisen kylän syrjäisestä kodista ollut niin yksinkertaista kuin nykyisin, ja tuskinpa he asian tärkeyttäköön täysin käsittivät. Itseopiskellen olen sitten yrittänyt jotenkin koulusivistykseni puutetta korvata.

Kuvataide on runouden ohella ollut suuri rakkauteni. Ensimmäisen "taideteokseni" piirsin noin kolme—neljävuotiaana naulankärjellä kaapin oveen, ja se onnistui niin, etten saanut edes "trykkiä" oven tarvelemisestä. Kun ensi kerran sain käydä — hevosella

Hanna ja Matti Nummensalo kodissaan Isonkyrön Lehmäjoella.

tietenkkin — Vaasassa isäni kanssa, niin kotiin tultuani piirsin ensi työkseni liidulla pöydän kanteen koko kannen täyteen Vedenojan tiilitehtaan kuvan. Kai se oli minua matkan varrella eniten kiinnostanut. Niihin aikoihin Lehmäjoella toimi kiertokoulu, jota Juho Tanttari-niminen körttiläinen ukko piti aina kaksi viikkoa kerrallaan samassa paikassa. Minä harjoitin opintoja siinä koulussa vain kaksi päivää, mutta enätin jo siinä ajassa tavallani kunnostautua. Tässä koulussa oli ”vihkona” kivitaulut ja niihin kirjoitettiin n.s. kriffeleillä, joita sai viidellä pennillä kolme kappaletta. Kun opettaja teki taululle laskuesimerkin, niin enhän minä, kuusivuotias alokas, ymmärtänyt siitä enempää kuin hevonen hopealusikasta. Ei minunkaan tauluni kuitenkaan tyhjäksi jäänyt. Toisten hiki-päässä ”ynnätessä” minä piirustin kuvan laulavasta metsosta. Sitten tauluni kiersi kädestä käteen luokan ympäri. — Kansakoulussa piirustus oli mieliaineeni ja kympin minä siitä sainkin kaikkiin todistuksiini.

Olin jo perheellinen mies, kun hankin öljyvärit, ja siitä sitten alkoi oikein taulujen maalaaminen. Ei sii-

hen puuhaan paljo aikaa liennyt niinä vuosina, jolloin täytyi olla kaksin käsin kiinni työelämän rattaissa. Nyt oloneuvoksen päivillä olen voinut sillekin harrastukselle enemmän antautua. Ensimmältä maalasin mieluiten lintukuvia, ja se sopikin minun tyyliini, kun olen luonteeltani sellainen pikkutarkka näpertelijä. Linnut nimittäin täytyy kuvata sen verran huolellisesti, että ainakin variksen erottaa harakasta. — Viime aikoina ovat Kyrönjokivarren maisemat ja muut kotiseudun näkymät minua eniten kiinnostaneet.

Minulta on monta kertaa kysytty, kuinka sanan ja kuvan teko ovat toisiinsa sopeutuneet. Tähän voin sanoa, että niiden välinen ”rinnakkaiselo” on ollut varsin rauhanomaista. Ne ovat kuin saman puun kaksi haaraa, puun, joka imee voimansa samasta luomisen ja itsensä toteuttamisen tarpeesta. Niin rakkaiksi ne molemmat ovat minulle käyneet, että jos minut pakotettaisiin luopumaan joko kynästä tai siveltimestä, niin olisipa totisesti vaikea ratkaisu edessäni.

Runot ovat minua kiinnostaneet aivan pikkupojasta lähtien, vaikka en niitä edes itse lukea osannut. Kun

joku "raavahista" sisaruksista joskus jotakin lausahteli, niin ne säkeet jo ihmeellisesti silloin tarttuivat muistiini. Niinpä esim. eräästä kyröläissyntyisen runoilija-opettaja Matti Rinnan runosta muistan niiltä kuulemilta vieläkin pitkiä pätkiä. Saattaa tuntua uskomattomalta, mutta osasin olla ja hieman kriittinenkin, sillä ontuva loppusointupari jo silloin aina jotenkin särähti korvissani. — Hiukan vartuttuani minä joskus yht'äkkiä tekaisin jonkun pienen, lapsellisen laulun pätkän, mutta ensimmäinen mielestäni oikea runo, oikein paperille pantu, syntyi vasta rippikouluissani. Lopullisen sysäyksen lienen saanut vanhemmalta veljeltäni, joka Amerikkaan mentyään alkoi seipitellä pikku runoja ja julkaista niitä "Siirtolaisessa", lähetellen kotiinkin joskus mainitun lehden numeroita. Pari vuotta myöhemmin sain ensi kerran nähdä oman runoni painettuna, mikä tietysti oli valtavan suuri tapaus minulle. Siitä se jatkui, ja kaksikymmenvuotiaana oli esikoisteos, Takaliston Lauluja, julkisuudessa.

Runoissani olen pyrkinyt näkemään suurta pienessä ja tulkitsemaan näkemykseni niin, että aivan tavalliset ihmiset sen ymmärtäisivät, silti itselleni asettamistani taiteellisista vaatimuksista tinkimättä. Tässä kohdin minulla onkin ollut ilo tuntee onnistuneeni, sillä olen voittanut runoudellani runsaasti ystäviä sellaistenkin keskuudesta, joiden ei luulisi runoudesta mitään välittävän. — Huumorintajua pidän suurena lahjana ja elämän suolana. Sitä minulle lienee annos siunaantunut isänperintönä. Ensimmäiset "Matveen meiningit" syntyivät jo -30 luvulla ja nyt pitkän tauon jälkeen olen tehnyt niitä entistä ahkerammin. Tuntuu siltä, että Matveellakin on paljon ystäviä. — Tietenkin olen kirjoittanut suuren joukon muitakin hupaisia runoja ja kronikoita.

Muotokieleeni on synnynnäinen musiikkikorva ja siihen liittyvä rytmitaju vaikuttanut aivan ratkaisevasti. Siitä kai johtuu, että olen pysynyt n.s. sidonnaisen mitan käyttäjänä, vaikka se nykyaikana liian vanhanaikaisena tuomitaan. En minä siltä vapaata mittaa halveksi. Hyvä runo on aina hyvä, tyyliä riippumatta, mutta minulle vapaan mitan käyttö ei kertaikkiaan onnistu. "Vanha koira ei opi uusia tempuja."

Syntykö runo helposti? Tätä on minulta lukematomat kerrat kysytty ja vastaukseni on, että sen kuudenkymmenen vuoden aikana mikä ensimmäisen runon teosta on kulunut, niitä on syntynyt sekä vaivalla että vaivattomasti. Harvoin kuitenkaan niin "lonkalta" pudotellen, kuin yleisesti otaksutaan. Erikoisesti n.s. tilausrunot, joita olen kirjoittanut suuret määrät paikallisiin ja maakunnallisiin juhlatilaisuuksiin, ovat monasti todellisen luomistuksen panttina. Kun sitten on kysytty, syntykö niitä aivan "ittestänsä", on joskus mieli tehnyt lyödä kysymyksen tekijää.

Varsinainen leipätyöni on ollut maanviljelys. Avioliitto tuli solmituksi v. 1920 ja silloin tein elämäni parhaan kaupan. (Toiseksi parhaan tänä keväänä, kun ostimme tynnyrisaunan). Vaimoni on aina ymmärtänyt, mitä harrastukseni ovat minulle merkinneet. Hän on ollut minulle kuin Sikri Sillanpäälle. Maalatessani hän on usein olkani yli kurkistaessaan antanut minulle hyviä vihjeitä värien käytössä, ja hänen tarkka värisilmänsä näkyy jopa sukanraidoissa. — Lapsia on ollut

rikkautenamme neljä, joista kuitenkin yhden menetimme, hänen ollessa kuusivuotias. — Kotini olen rakentanut kolmeen kertaan aivan perustuksista lähtien, parikymmentä vuotta sitten tämän nykyisen, jossa nyt tätä elämän iltapuhdetta kahden vietämme.

Seitsemääkymmeneenviiteen vuoteen on mahtunut sekä parempia että pahempia päiviä, mutta olen yrittänyt Eino Leinon "Tumman" tavoin panna "päällimmäiseksi paremmat," ja niinpä voinkin Frans Eemeli Suuren tavoin sanoa: Kiitos hetkistä, Herra! Jos sanoisin, että olen viettänyt rikkaan elämän, niin ne jotka rikkaudella tarkoittavat vain aineellista omaisuutta, sanoisivat, että nyt se Matti on ruvennut isottelemaan tai tullut muuten vain höperöksi. Minun rikkauteni on kuitenkin ollut toisenlaatuista. Rikkautena pidän ennen kaikkea sitä, että näinkin korkeaan ikään asti on saanut pysyä kohtalaisen hyvissä voimissa. Toinen rikkauteni on ollut hyvä perhe, joka on erinomaisesti ymmärtänyt harrastuksiani ja antanut niille henkisen tukensa, ja kolmas se harrastusveljien ja -sisarten sekä muiden henkisten sukulaisten joukko, johon harrastusteni tietä olen päässyt "sisälle" ja jonka määrä on vuosia vuodelta vain karttunut.

* — —

Sade oli vain tihentynyt kun läksin tuosta ystävällisestä kodista. Isäntäväki jäi huiskuttamaan porraskivelle, sille, josta Matti Nummensalo kertoo runossaan:

*Kun olin nuori, mökin pienen tein.
Sen orren alle nuorikkoni vein,
ja myllynkiven vanhan, haljenneen
mä portabaksi laitoin tupaseen.*

— —
*Niin läksin matkaan, elämäni aloin.
Ah, kuinka toivorikas olin silloin.
Ja kuinka ketterin ja kevein jaloin
työn raskaimmankin päätyttyä illoin
mä astahdin sen porraskiven yli.
Mua vartoi pienen kodin lämmin syli.*

— —
*Ja jälleen veistelin mä uuden majan
— lie viimeinen se tällä puolen rajan —
ja kuinka liekin: Kohotessa sen
taas muistin myllynkiven entisen.
Sen nokkosten ja horsmain alta kaivoin
— Nyt liikkumaan sen sain mä enää vaivoin —
ja niin sai vanhaan virkaansa se luvan
nyt käydä eessä uuden "vaarintuvan".*

*Nyt vanhaa kiveä mä katselen
ja elon kiertokulkua mä kietin.
Taas tupaani käyn yli kiven sen
ja ohi vierii saatto vuosien,
sen kanssa jotka yhdessä mä vietin.
Meit aika bionut on rinta rinnan.
Se pois on kuluttanut särvät pinnan,
ja siksi mitään kapinoi mä en.
On luopumisen osa, osa ylväin,
ja siihen kasvaa täytyy ihmisen.*

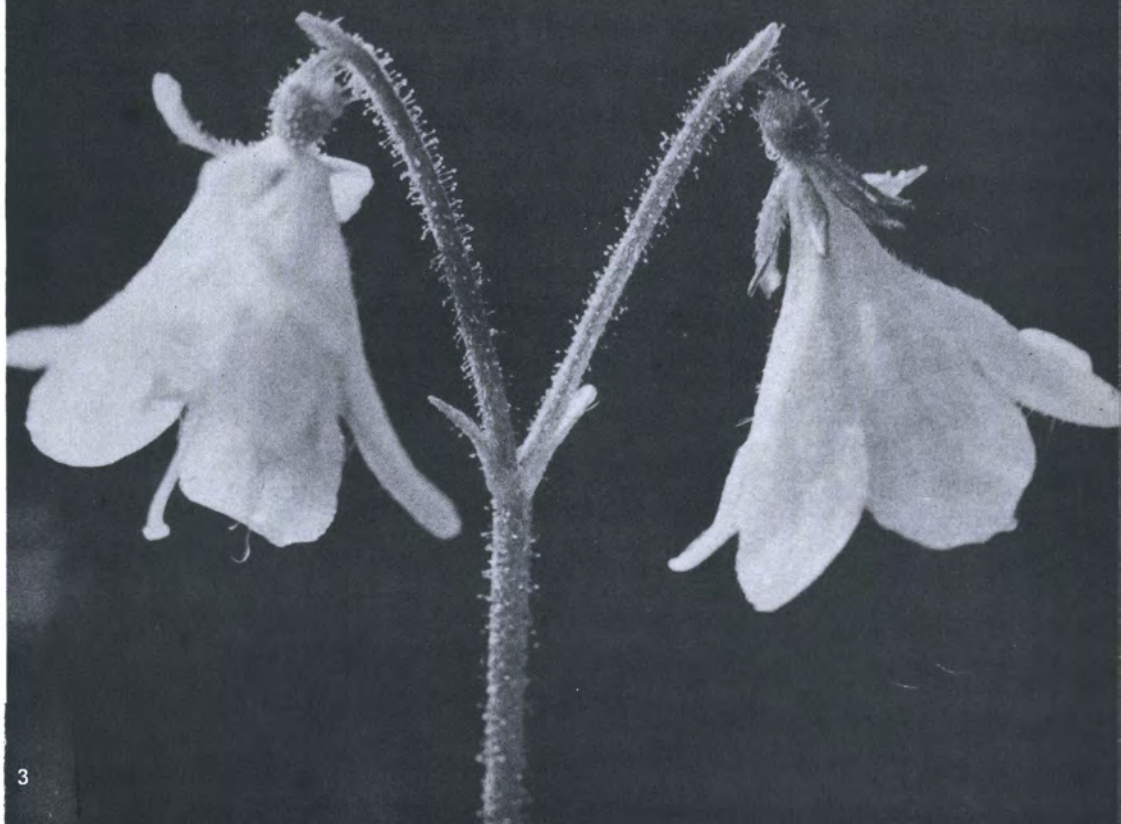
RUNOT TEOKSESTA "KULTAHIEKKAA")

1. **Maariankämmekä** kuuluu kosteapohjaisiin ja reheväkasvuisiin metsiin. Se ei ole kovinkaan yleinen.

2. **Kalliokielon** tapaa nimensä mukaan kallioilta ja kivikoista. Kuten tavallinen kielo, on tämäkin myrkyllinen.

3. **Vanamo** on metsän kauneimpia kukkia. Se kasvaa yleisenä metsissä, usein runsaina mattoina. Kukat ovat hienotuoksuiset.
Kuvat selityksineen
Matti Hannukselan

Pukiista puheenollen

Ensimmäisien jouluauuttujen kuvakirjas on pääosa joulupukilla, joka oli niin taivahanalla tuhoosan näkönen, notta lähtisin hyppäämähän vieläkin, jos sellanen vastahan tulis.. Isoo turkkiroukoonen väärpäin päällä, mälytöön kyttyrä selijäs ja filttisaappahat vääräs jaloos, notta se vasta hirviän näkönen värkki oli. Maruusella äänellä se tiarusteli, kuinka oli mukulaan syämisen laita ja kauhian tarkasti s'oli selevillä meirän kloppien pahanteoosta. Piänen tuppipuukoon mäkin siltä sain muistoosimpana lahajana, jock' oli niin tylsä, notta hätinä sai koivukapulasta tuahen irti, mutta sellasellen poijankesselille s'oli isoo imes ja verratoon lahaja.

Sitten seuras ne epäälyksien joulut pukin olemassaolosta. Vaikka m'olin jo hyviis aijoon kesällä mikki siitä, nottei joulupukkia oookkaan ja isoommiltä kuulutihin, notta Kauppilan Köösti-isäntä se vaan on, niin silti joulukuun mustiina iltoona pakkas tulla miälehen, notta jospa se sittenkin olis oikia. Ja kun auttuiltana rupes kuulumahan kulukellon kilkutes raitilta ja jäisestä porstuasta kepin kolinaa, niin s'olikin päivänselevä paikka, notta itte Korvatunturin isäntä oli matkalla, siitä ei päästy mihinkään. Pukilta oli oikian kären etusormi poikki, justihin niinkun Köösti-isännäläkin ja kuinka pitikin olla samanlaanen kaulahinen kun Kauppilan vanhalla emännällä. Ne yhtälääsyyret sitte kyllä selekis taas seuraavan kesän paimenreisuulla.

Mutta kun tilit oli lopullisesti selevät pukin hahamosta ja äiteekin sen viimmeen vahavistanu, alakoo meillen klopiillen kiiruhut joulunalusviikot. Paffista leikattihiin naaman malli, punafärillä sutiloottihiin posket punaisiksi ja pellavantappuroosta saatihiin mahtava parta, notta kelepas sen vetää päähänsä. Asianmukaasesti puettuuna m'olimma saa sanua melekeen joka ehtoo hyppööllä, tupahan ei juuri menty, mutta sitä

ahkerampaa käytihiin klasin takana kopistoksilla. Siinä touhus oli kans omat ammatilliset vaaransa, joita ei passaa vähitellä. Joskus kulukaa tuli flasahutettua klasipielehen niin lujaa, notta tuvas pritkaasi aikuusekki pelijästöksis pystyhyn, mitä sitten imevääset kakarat. Parista paikkaa tryykäs kiukkuuset isännät pihallen, notta siinä pantihinkin pukkien juaksijatairolle paino.

Monenlaasta pukkia oon nähäny, mutta kaikkein kummallisin käveli tupahan sotatalavena. Silloonhan 'pukiista' oli torellinen pula, kun joka taloon miäsväki oli rintamalla ja akkapukkia ei mukulat oo koskaan ottanu toresta niinkun ei tarttekaan. Lähes joka maataloos oli kumminkin venäläinen sotavanki ja parahis kaksi, notta niistä saatihiin vastoon parempaa tiatuansa länsimaasen trariittion ylläpitäjiä pukin hahamos. Eikä ne tiärämmä palijoosin vastahan panehet, s'oli sopevaa vaihtelua niillekkin ja saivappahan vähän pölläällä vangin arjen harmaures. — Istuumma siinä aaton hämäris tuvas kaikin, pimennysverhot oli klasiis ja kynttilöös vain valakia. Ja pukia orotimma. Oikiahan aikahan sitten alakas klapiina kuulumahan ja maharotoon joulupukkiroikaales karvamösa silimillä kompurootti tupahan. Mörähti jotakin lyhkääsesti ja aina välihiin seliitti, notta vot, vot. Mukulat oli niin tohkehes, nottei niill' ollu aikaa seurata pukin kiälivaikeuksia, mutta meirän Flarimirihän siin'oli niin ilimeesen keskittyny outohon roolihiinsa, nottei meinannu ymmärtää lähtiä poiskaan. Täyrestä meni niinkun väärä raha, ja ensimmääsinä mukulat oli näyttämäs Flarimirillen lahajojansa, kun se vähän päästä tuli takasiin tupahan. Sai siinä naapurin miäskin piänen pussinsa ja yhres siirryttihiin jouluaterialle. Oli eres hyvä tahto ihmisten kesken, vaikkei maass' rauhaa ollukkaan.

.HEIKKI PERTTU

J O U L U T A L L I T

Minä muistan tallin lapsuuren
ja jouluusen lämmön sen,
minä muistan parren ja hevoosen
ja lyhyryn nokisen.

Minä muistan katon olokisen
ja jääpuikkorästähän
ja hangen ja poluun ja lyhtehen
ja räppänän höyryävän.

Minä muistan Mustan hörährellen
mua vastahanottavan
ja suurin silimin kattellen
taas ovellen saattavan.

Ja kun ehtoolla nukahran vuatehesehen,
niin mä nähärä saan uneheni,
kuinka jouluauuttuna taivahasehen
tuln tallia kattuakseni.

Tuli tuttu hörährös vastoohin
takaa pilttuhun, pimennosta.
Oli päässy Luajansa talliihin
meirän vanaha ja väsyny Musta.

Ja mä päätin, mä trengiksi alakaasin
Luajallen tallihinsa,
mä hevooset yääksi tillaasin
ja peittääsin loimillansa.

Niin tähäret taivahan sytytettiin,
kun hämärtyy jouluunen auttu
ja soitot ja virret viritettiin
ja saapuu juhulijaan sauttu.

Taa suuren ja huurteesen ikkunan
imehrellen jäin kattomahan,
kuinka loistos salin valtavan
jouluauttua juhulitahan.

Minä hilijaanen olin liiooksii
salin juhulihin astumahan,
siksi pilttuhun heinihin takaasi
mä kömmiin nukkumahan.

Ja mä nukahrin sinne ja uneksiin,
jotta Kyröös oltihin taas
ja mä Herttaa ja Helunaa paimennin
jouluauttuna lumises haas.

Ja kun unestani mä heräsin,
niin mä varma en ollukkaa,
jotta kummasta unesta takaasin
mä ny maharoon tullakkaa.

Aina jouluusin miäles se talli on,
jotei vuasihin enää oo ollu
ja mä uskon, totta se toinenkin on
ja tuloo joskus se oikia joulu.

TANE

JOULU

Jouluna saa kuusemme koristeita kilon,
eivätkä lopu aiheet ilon.
Kun mielet seimelle herkistyvät
niin harvassa ovat onnettomat.
Myös rakkaudettomia etsiä saa,
sillä sellaisten ei ole joulumaa.

Kirsi, 11 v.

JOULURUNO

Joulu on jo tulossa,
sen jo kaikki huomaa.
Lapset kaikki oottavat
Joulupukki kuomaa.

Joulupukki saapuu,
kaikki sisään kirmaa.
Joulun raikkaat terveiset
kajahtavat ilmaan.

Kaikki lahjat jakaa
Joulupukki vakaa.
Kaikille nyt riittää,
jokahinen kiittää.

Kädet yhteen liitämme,
sanamme on harras.
Muistot liittyy Jeesukseen.
Hän on lahja paras.

Johanna, 12 v.

Päiväkerho- laulu

Syksyn tuuli tohisee,
lehdet puusta varisee,
sade maahan ropsuttaa,
lapset kerhoon kopsuttaa.

Siellä laulaa luikataan,
hyöritään ja huikataan.
Leikki lasten työtä on,
leikin sarka loputon.

Purkit, rullat rutataan,
sivellään ja sutataan:
Tuokiossa valmistuu
kissa, kirkko, peikko, puu...

Kaikesta me jutellaan,
Otavasta porkkanaan.
Kädet yhteen liitetään,
Taivaan Isää kiitetään.

Lumi maahan hupsahti,
Joulu tulla tupsahti.
Pakkaspoika paukuttaa,
kevät hanget sulattaa.

Ilma soi ja sirkuttaa,
aurinkoa naurattaa.
Tuuli huikkaa: Huhuhuu,
nyt on, lapset, Toukokuu.

Kirkon kello kumahtaa
lapset kirkkoon humahtaa.
Ilovirsi veisataan,
yhteen ääneen sanotaan:

Kiitos vuoden kerhoista,
leikistä ja opista!
Nyt kun kesään kuljemme,
ole, Jeesus, kanssamme!

Priitta

KUUMESATUJA

Taijalla oli kuumetta. Sitä piti mitata kuumemittarilla. Äiti pani mittarin kainalokuoppaan ja sitten piti kättä pitää aivan hiljaa, että mittari pysyisi kuopassa. Kymmenen minuuttia, ihan hiljaa kymmenen minuuttia! Äiti piti varmuuden vuoksi kättään Taijan käden päällä. Taija päätti kestää sen. Hän makasi ääneti, liikahtamattakaan hirveän kauan. Vihdoin hän ei enää tuntenut jaksavansa, vaan kysyi:

- Äiti, joko on mennyt kymmenen minuuttia?
- Ei kultaseni, yksi minuutti vasta.
- Äiti, kerro satu!
- Vai satu, muistaisinkohan minä jotakin?
- Kerro siitä pienestä työstä, joka asui metsässä.
- Punahilkastako?
- Eeei, kun Kaisusta.
- Mikä se semmoinen Kaisu oli, en minä muista?
- Se oli, tuota, tuota — Korpi-Kaisu.
- En minä osaa mitään satua, jossa puhuttaisiin

Korpi-Kaisusta.

- Osaat sinä, kerro vain, kyllä minä sitten autan.

Äiti totteli ja alkoi kertoa uutta satua Korpi-Kaisusta ja Taija auttoi ja lisäsi ja ohjaili sadun kulkua. Tällainen siitä sitten tuli:

Taija vierailee Korpi-Kaisun luona

Taija oli saanut juolupukilta sukset. Hän päätti koetella niitä. Hän hiihti syvälle suureen metsään. Siitä tuli ihan synkkä korpi. Puiden välistä näkyi pieni, punainen talo. Taija päätti mennä kylään. Hän nousi ylös portaita ja koputti oveen. Joku sanoi ”sisään,” ja Taija meni. Keittiössä oli pieni tyttö, juuri Taijan kokoinen. Hänellä oli ihan musta, kihara tukka ja pyöreät, punaiset posket.

- Kuka sinä olet? tyttö kysyi.
- Minä olen Taija. Kuka sinä olet?
- Minä olen Korpi-Kaisu. Ota takki pois.

Taija otti ja sitten he istuivat kahvipöytään. Taija söi ensiksi lautasellisen kaurapuuroa. Puuron päällä oli piirissä sillinpaloja. Se oli Taijan mielestä hyvää. Sitten juotiin kahvia ja limsaa ja mehua ja jäätelöä ja hampurilainen. Sitten olikin vatsa täynnä terveellistä ruokaa.

Taija sanoi: ”Kiitos! Tiskaako teidän äiti nyt?”

— Ei meillä asu äitiä ollenkaan, sinä saat kyllä tiskata.

Niin Taija tiskasi ja pani paljon tiuskausainetta, niin että vaahto nousi ihan kattoon asti, ja sekin oli hauskaa.

Sitten mentiin yläkertaan. Siellä oli iso huone ja takka ja takassa oli tuli. Takan vieressä istui iso kissa. Se oli Keltainen ja se kehräsi kultalankaa. Lattialla oli monta isoa kerää.. Korpi-Kaisu otti kultapuikot ja

alkoi kutoa kultasukkaa ja Taija otti toiset puikot ja alkoi kutoa toista sukkaa. Kun ne olivat valmiit, Taija veti ne jalkaansa.

— Älä pane jalkoja maahan, sanoi Korpi-Kaisu ja nauroi.

— Panenpas, sanoi Taija ja nauroi.

Kun hän pani jalkansa lattiaan, niin hänen täytyi ruveta juoksemaan. Hänen piti juosta ja juosta, eikä hän voinut pysähtyä. Hän juoksi alas portaita ja ulos ovesta ja läpi metsän ja sitten hän juoksi maapallon ympäri. Kun hän tuli taas Korpi-Kaisun talolle hän juoksi yläkertaan ja hyppäsi sängylle ja nosti jalat pystyyn. Sillä tavalla hän lakkasi juoksemasta, ja Korpi-Kaisu veti kultasukat hänen jalastaan ja pani ne kuumamaan takan reunalle.

Taija oli niin väsynyt, kun oli juossut maapallon ympäri, että nukahti siihen sängylle. Korpi-Kaisu kirjoitti kirjeen ja pani sen ison lumipallon sisälle. Iso lumipallo kieri ja vierii Taijan kotiin ja meni sisälle keittiöön. Siellä se sulii tietenkin, mutta äiti löysi kirjeen vesilammikosta ja siinä kirjeessä luki näin: ”Taija nukkuu yön Korpi-Kaisun luona ja palaa aamulla.”

— Niin ei äidin tarvinnut yhtään murehtia, ja Taija palasi aamulla terveenä ja naurusuuna.

Sitten oli kulunut kymmenen minuuttia ja kuumemittari otettiin pois kainalokuopasta. Monena päivänä mitattiin vielä kuumetta ja niin syntyi uusi, ja taas uusi satu Taijan ja Korpi-Kaisun seikkailuista. Jos olet satunälkänen, voin kertoa niitä lisää.

Talvileikkiä

Taija meni taas Korpi-Kaisun luokse kylään. Oli kaunis päivä ja Korpi-Kaisu sanoi: ”Mennään luistelemaan!”

Korpi-Kaisun pihassa oli iso järvi ja siinä oli ihan kirkas ja sileä jää. Pihassa oli myös monta liiteriä. Yksi oli ihan täynnä kaunoluistimia ja hienoja luistelupukuja. Yhdessä oli jääkiekkovaatteita ja -mailoja ja -kiekkoja. Yhdessä oli hienoja kelkkoja ja rattikelk-

Isonkyrön yrittäjäväellä juhlavuosi

Isonkyrön Yksityisyrittäjät r.y. perustettiin 8. 9. 1953. Näin haluttiin solmia ja lujittaa suhteita pitäjän yrittäjien kesken sekä edistää kehitystä paikkakunnalla. — Perustavassa kokouksessa olivat läsnä ikäänkuin kummeina toiminnanjohtaja Eino Suoniemi Vaasasta ja johtaja K. M. Kallio Laihialta. Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi johtaja Aulis Pispala, sihteeriksi toimittaja Arto Ujainen sekä muiksi jäseniksi kauppias Helle Kalevaara, tehtailija Toivo Suokko, kauppias Yrjö Koskinen, autoilija Jussi Kahelin ja kauppias Paavo Kitinoja. — Samassa tilaisuudessa aloitti toimintansa myös Yrittäjänäisten kerho, jonka puheenjohtajaksi valittiin Helle Kalevaara ja johtokuntaan Helena Katila, Helmi Nortunen, Tilda Väinölä, Taina Saukko, Toini Kokko, Toini Perttilä, Vieno Västi, Aune Saari, Kyllikki Komsu, Raija Ujainen, Aura Nuuja, Sanni Hattunen, Sinikka Kujala, Anja Kallio ja Maija Kitinoja. — Myöhemmin naiset luopuivat omasta kerhotoiminnasta ja nykyisin Yrittäjien yhteistä työskentelyä ohjaa johtokunta, johon kuuluu sekä naisia että miehiä.

Heti perustamissyksynä virisi innokas toiminta. Ensimmäinen järjestettiin suuri juhla Yrittäjääatteen merkeissä vapaine tarjoiluineen, vieläpä ilmainen kyydityskin ja näin saatiin runsaasti väkeä liikkeelle. Lisäksi järjestettiin kirjallisuusilta ja muotinäytös, sekä osallistuttiin joulumyyjäisiin. Seuraavana toimintavuotena ohjelmassa oli kirjanpitokurssi, kahvikonsertti ja muotinäytös ja jälleen Yrittäjäviikolla ilmainen yleisöjuhla kahveineen.

Nuoren yhdistyksen elinvoima kohosi kuitenkin huippuunsa v. 1955. Silloinhan toimeenpantiin ainutlaatuiset, kuuluisat Kyrönmaan Messut. Ajatus oli jo itänyt pitkään, ja niin kävikin toteen tuo suomalainen sananlasku että ”hyvin suunniteltu on puoleksi tehty”. Päätös messujen järjestämisestä tehtiin 20. 5. 1955 ja messut pidettiin kuin pidettiin heinäkuun alussa. Maaherralle lähetettiin kutsu saapua avaamaan tilai-

suus. Hän suostui tähän uhkarohkeaan pyyntöön. Avauspuheessaan hän mainitsi tunteneensa epäilyksensekaista jännitystä siitä, oliko näin lyhyessä ajassa voitu saada jotakin todellista aikaan — mutta maaherra K. G. R. Ahlbäck tunnusti yllättyneensä iloisesti. Keskikoulun kentälle oli levittäytynyt hyvin järjestetty, edustava, Kyrönmaan pienteollisuutta ja liiketointa esittelevä näyttely. Yleisöäkin messut kiinnostivat kovasti ja niinpä tapahtuman tuotto oli pyöreästi 250.000 mk, silloista rahaa.

Tämä voitossuoma käytettiin sitten niin, että perustettiin Isonkyrön Yhteiskoululle stipendirahasto, jonka alkupääoma oli 200.000 mk. Yhdistys on eri keinoin kartuttanut rahastoa vuosien mittaan ja lisäksi siihen on saatu yksityisten yrittäjien lahjoituksia, niin että rahaston pääoma on nykyisin 7.200 mk. Korotuloista on vuosittain jaettu stipendejä keskikoulun päättäneille ja myöhemmin myös ylioppilaille. — Messutuloilla hankittiin lisäksi kymmenen nimikko-tuolia uuden yhteiskoulurakennuksen juhlasalissa. — Kun samana vuonna vielä pidettiin muotinäytös, Yrittäjäviikon juhla ja joulujuhla, niin olipa siinä toisesti toimintaa yhden vuoden osalle.

Ei siinä vielä kuitenkaan kaikki. Onnistuneiden messujen ”räpäisiksi” järjestettiin laivamatka Ruotsiin. Ulkomaanmatkat olivat vielä tuolloin harvinaisia ja retkestä muodostuikin seitsemälletoista kyröläiselle yrittäjälle ikimuistoinen. 15. 8. -55, matkalla Vaasa—Uumaja, meri näytti kauneimmat kasvonsa, levittyen peilityynenä, rannattomana ulappana matkalaisten ihailtavaksi, mutta paluumatkalla se jo osoitti oikean luontonsa keinuttaen ja ”rullaten” laivaa niin pontevasti, että yksi ja toinen tunti tarvetta seisokella kannella ja kaiteen yli kumarrellen tarkastella ahkerasti aallokkoa. Naapurimaassa pärjättiin joten kuten kielen ja käsien yhteispelillä. Ruokaakin löytyi ja yösiija ”Hemmetissä.” Ruotsintulijaisia piti tietenkin ostaa sekä nauttia tarjoilusta laivallakin. Eipä siis jhme,

koja ja potkukelkkoja ja vipukelkkoja. Yhdessä oli suksia ihan kattoon asti ja muuta hiihtämistavaraa.

Taija pani päälleen punaisen kaunoluistelupuvun. Siinä oli valkoista karvaa helmassa ja kaulassa ja hihansuissa ja karvanapit. Korpi-Kaisu pani valkoisen puvun jossa oli punaista karvaa. Sitten he panivat kaunoluistimet jalkaan ja luistelivat jäällä kuin prinsessat.

— Pelataanko Jääkiekkoa, kysyi Korpi-Kaisu?

— Pelataan vain, sanoi Taija.

Sitten he pukivat päälleen kamalat jääkiekkopuvut ja kypärät ja pelasivat pitkällä mailoilla. He luistelivatkin paljon paremmin kuin Taijan isovelji.

— Voi, olisipa nyt kesä! Taija huusi.

Juuri silloin he iskivät mailansa yhteen ja voi ihmettä: Jää sulii äkkiä ja lumikin sulii ja ruoho kasvoi

rannalle ja linnut visertelivät. Korpi-Kaisu ja Taija olivat järvestä jääkiekkovarusteet päällä ja sekös oli hassua. He uivat nopeasti rantaan ja hakivat yhdestä liiteristä uimapuvut ja suuret vesipallot. Sitten he menivät taas uimaan ja pelaamaan vesipalloilla.

— Voi, olisipa nyt kuitenkin talvi. Korpi-Kaisu huusi.

Juuri silloin he heittivät pallonsa yhteen ja siinä samassa järvi alkoi jäätyä, lumi peitti rannat ja linnut lensivät pois. Taija ja Korpi-Kaisu seisovivat jäällä uimapuvut päällä ja palelivat kauheasti. He juoksivat nopeasti sisään ja joivat kuumaa mehua ja menivät sänkyyn ja panivat päälleen seitsemän takkia. Sitten tuli taas lämmin, ja Taija lähti kotiin.

PRIITTA

että joku matkalainen oli niin vähissä varoissa kotiin palatessa, että piti nöyrytyä Vaasan aseman lippuluvulla polvillaan pyytämään puoltalippua Isonkyrön pysäkille.

V. 1955 "Kyröön Karhu" siis riuhoi ja teutaroi oikein olan takaa yrittäjäaatteen hengessä, mutta otti sitten oikeat karhunnetkin, heräten vasta v. 1958. Silloin kokoontui Isonkyrön Yksityisyrittäjät r.y. jälleen alkamaan toimintajaksoa, joka on keskeytyksettä sitten jatkunut näihin asti. Ulospäin näkyvästä toiminnasta muutama poiminto: V. 1968 ostettiin velan turvin tontti, joka luovutettiin ilman vuokraa Isonkyrön Uimahalliyhdistykselle viidenkymmenen vuoden ajaksi. Kuluvana vuotena tämä tontti on myyty Isonkyrön kunnalle. — Matkailumainontaan annettu rahallinen avustus — Leväluhdan lähteen ympärille tehty talikoilla aita — Ylipään Nuorisoseuran Kruunuhäissä hypely "raharinki." — Telinetyöille lahjoitettu palkintoja. — Järjestetty toinen kirjanpitokurssi, myynnin edistämiskurssi, malminetsintäkurssi, neuvottelutilaisuus kalakannan lisäämiseksi Kyrönjoessa., esitelmätilaisuus aiheesta "Uusi liikeverotus." — Perustettu Yrittäjien kuoro v. 1965. Tästä kehittyi nykyinen Isonkyrön Sekakuoro. — Järjestetty monen monta Yrittäjäviikon juhlatilaisuutta vapaine tarjoiluineen. — Vuodesta 1971 lähtien kustannettu "Isonkyrön Joulu" nimistä julkaisua, joka jouluaiheeseen liittyvien kirjoitusten lisäksi käsittelee kotipitäjään ja sen historiaan liittyvää aineistoa. — Varat kaikkeen tähän toimintaan on saatu, jäsenmaksujen lisäksi, järjestämällä maksullisia juhlia, muotinäytöksiä ja tanssitilaisuuksia sekä pikku arpajaisia. Yhdet vähän suuremmatkin arpajaiset pidettiin, joiden päävoittona oli peräti auto (Rinta-Joupin Autoliikkeen lahjoittama), jonka voitti nelivuotias pikkutyttö. Bingoakin on vähän pyöritetty. Kerhoiltojen kahvirahat ovat olleet "rikkana rokassa."

Kunnallisvaaleihin on osallistuttu vuodesta 1960 omilla ehdokkailla ja siitä lähtien on yrittäjäväellä ollutkin oma edustajistonsa kunnanvaltuustossa, -hallituksessa ja useissa lautakunnissa. Myös Yrittäjien aluejärjestön hallituksessa on isokyröläisilläkin ollut edustajansa alusta alkaen.

Toiminnan näkymättömän puolen, varsinaisen ytimen, on muodostanut sisäinen kanssakäyminen yrittäjäväen kesken kerhoilloissa, joissa on vapaasti keskusteltu yrittäjiä kiinnostavista asioista. Monet hyvät ideat ovat niissä syntyneet. Yhteisiä retkiä on tehty kesäisin jäsenten huviloille. Viimeisimpiin kuuluu retki IMAS:n uudelle majalle, jonne saman tien lahjoitettiin ikkunaverhot. Laihian ja Ylistaron yrittäjien kanssa on vierailtu puolin ja toisin.

Yhdistyksen toiminnasta päävastuun ovat kantaneet vuosittain valitut johtokunnat. Johtokuntien puheenjohtajina ovat toimineet: Tauno Lehtonen 9 v, Aulis Pispala, Jussi Kahelin, K. J. Miely ja Reima Ylinen, kukin 2 v. Erkki Knuutila, Arvi Mäkyne, ja Pentti Saari, kukin yhden vuoden. Sihteereinä: K. J. Miely 7 v, Arto Ujainen ja Ritva Laukkanen, kumpikin 3 v, Arvi Mäkyne, Mauri Keltto ja Raimo Antila, kukin 2 v. sekä Vieno Västi yhden vuoden. Rahastonhoitajina: Leo Hattunen 10 v, Veikko Mahlamäki ja Sameli Harjunpää, kumpikin 4 v. ja Elle Komi 2 v.

Nykyisen johtokunnan kokoonpano on seuraava: Puheenjohtaja Tauno Lehtonen, varapj. Vieno Västi, sihteeri Raimo Antila, rahastoh. Elle Komi sekä muut jäsenet: Sameli Harjunpää, Risto Keltto, Liisa Kujala, Markku Lehtiö, Arvi Mäkyne, Aura Nuuja ja Elmeri Rinta-Koski.

Tänään on yhdistyksen nimi Isonkyrön Yrittäjät r.y. Se tuli tänä syksynä täysi-ikäiseksi vanhan mittapuun mukaan. Tämän kunniaksi se on tarjonnut kaikille isokyröläisille ilmaisen uinnin ja saunomisen uimahallissa aikana 14—19. 10. ja tuota tilaisuutta käyttikin hyväkseen lähes tuhat henkeä. Syntymäpäivien merkeissä on myös vietetty ilta ravintola Louhessa 2. 11. — Mitäpä muuta voisi toivoa, kuin että Isonkyrön Yrittäjät entisestäänkin vain laajenisi ja lujuutuisi, ja kotiseudun hyväksi suorittamansa työn lisäksi se voisi maamme muiden yrittäjien kanssa turvata suomalaisille luonteenomaisen, vapaan yrittäjätoiminnan jatkuvuuden.

ANNIKKI LEHTONEN

Käsipyörösahat

• suojaeristetty • radiohäiriösuojattu • varokytkimellä • suuri teho • tarkoitettu jatkuvaan käyttöön • vankka ja tukeva rakenne • varustettu suuntasahaohjaimella • tarkoitettu katkaisuun ja halkaisuun •

Käsiporakoneet

• suojaeristetty • radiohäiriösuojattu • voimakkaita kovaan ja jatkuvaan käyttöön • vankka rakenne • porakonetelineeseenkin •

Iskuporakoneet

• suojaeristetty • radiohäiriösuojattu • oikea kone joka työhön • ottotehot 400—700 W • iskuporaus-teho betonissa 12—90 mm • porakoneen käydessä voi vaihtaa porauksesta iskuporaukseen •

Kulmahiomakoneet

• korkeakierroksiset • suojaeristetty • radiohäiriösuojattu • käteviä ja tehokkaita • laaja käyttöala • tarkoitettu jatkuvaan käyttöön •

TERDIS OY

VAASA • SEINÄJOKI • PIETARSAARI • KOKKOLA • YLIVIESKA

Hyvää Joulua ja

Onnellista Uutta Vuotta

Joulupukin tavaratalo

P. SAARI

ISOKYRÖ, puh. 43 343

Suomen kansallisjuomaa.

Tietysti Pauligin

LUOTETTAVAA HUOLTOASEMAPALVELUA

MIKKO LOUKO
Tervajoki, puh. 75 229

TAXI

Kiittäen kuluneesta
vuodesta

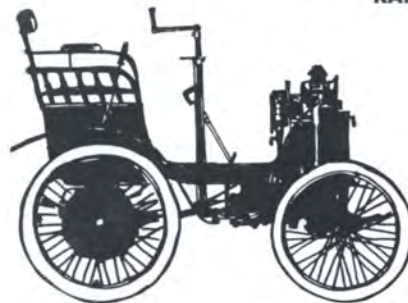
Toivotamme asiakkaillemme

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA**

ERKKI MULLOLA
MATTI NUUJA
UNTO KAUKONEN
HELVI ja HELGE MARKKO
SEPPO PERTILÄ

**Samalla kun autonne
huolletaan ja tankataan**

NAUITTE MAUKASTA
RUOKAA JA JUOMAA
KAHVIOSSAMME

■ VIIHTYISIÄ KABINETTEJA

Autohuolto ja Kahvio

K. KETTULA Isokyrö, puh. 43 205

Rakennusliike Tauno ja
Tuure Lapiolahti

RAKENTAA URAKALLA JA LASKUUN

ISOSSAKYRÖSSÄ JA YMPÄRISTÖSSÄ.

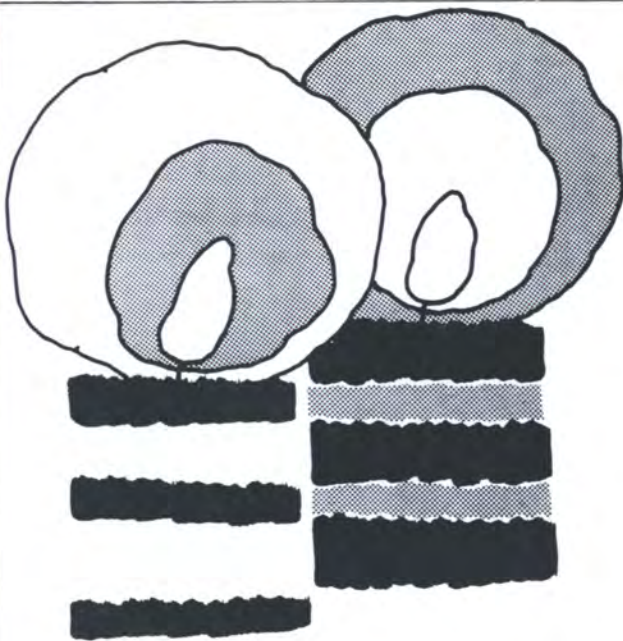
PUH. ISOKYRÖ 43 179

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ OY

ISOSSAKYRÖSSÄ:

Piiriesimies A. VIRTA puh. 43 142

PÄÄKONTTORI KURIKKA, puh. 52 400

**HYVÄ
JOULU-
OSTOKSIA
ISONKYRÖN**

KAUPOISSA

KULJETUSPALVELUJEN ERIKOISLIIKE KOTIMAAN JA MANNER-EUROOPAN KULJETUKSISSA

VAASAN KIITOKULJETUS OY

TOIMISTO: 61 500 ISOKYRÖ puh. 964-43 209 ja 43 299

LINJAT: Helsinki — Hämeenlinna — Tampere — Parkano — Seinäjoki — Lapua — Isokyrö — Jurva — Vaasa
Tampere — Seinäjoki — Vaasa

TAVARA-ASEMAT: Helsingin Kiitokuljetus Oy 90-780 544, Helsingin Kiitolinja Oy 90-602 155, Kiitolinja Oy Tampere 931-30 300, Kiitolinja Seinäjoki 964-22 105, Kiitolinja Oy Vaasa 961-11 380 ja 15 625.

ULKOMAAN KULJETUKSISSA: TIR-TRANS OY Tampere 931-30 629
Ajanmukaisella ja monipuolisella kalustollamme pystymme tarjoamaan nopeaa ja tehokasta kuljetuspalvelua.

TOIVOTAMME HYVÄÄ JOULUA JA ONNELISTA UUTTA VUOTTA.

MUKAVAA UUTTA HUONEILMAA

**MUH - JÄRJESTELMÄ ENERGIAA SÄÄSTÄVÄ
PIENTALON TOIMIVAAN ILMANVAIHTOON**

**MUH - LIESIKUPU
MUH - HUIPPUIMURI
MUH - PATERI**

- SUUNNITELMA JA KUSTANNUSLASKELMA SITOIMUKSETTA
- MYÖS OSIEN JA TARVIKKEIDEN MYYNTIÄ

VALTUUTETTU MUH - MYYJÄ

MARKKU LEHTIÖ

66440 TERVAJOKI AS.
PUH. 75 238

POHJOLA

yhtiöt

Hovioikeudenpuistikko 19, 65100 Vaasa 10
POHJOLA — KULLERVO — EUROOPPALAINEN

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Eero ja Anneli Jaakonmäki
Lehmäjoki 964/44 244

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

AUTOLIIKE
ESKO LEPPINEN, puh. 43 021

MAALAUKSET, TAPETOINNIT ja
MATTOJEN KIINNITYKSET.

Urakalla ja laskuun

SIMO NIKULA
Puh. 43 433 Isokyrö

Lehtolan Autokoulu

Isokyrö, puh. 43 156,
Laihia, puh. 70 247

Kurssi alkaa joka toinen maanantai klo 17.00.

Asiantuntevaa **LIIKE-** ja
MAATALOUS-
KIRJANPITOPALVELUA.

TILITOIMISTO

S. HARJUNPÄÄ

Isokyrö, puh. 43 125, Laihia, puh. 70 470

Toyota

TOIVOTAMME ASIAKKAILLEMME
HYVÄÄ JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ
UUTTA VUOTTA

RINTAJOUPIN AUTOLIIKE
Tervajoki 75 142, Vaasa 14 980

Orisbergin Puunjalostus

puh. 45 012

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
ISOSAAREN KUKKA ja ASUSTE puh. 43 148

RAUHALLISTA JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
RAUHA LUOMA puh. 43 062

**Auto- ja Kone Korjaamo
HEIKKI LEHTONEN**

Isokyrö puh. 43 268

Tervajoen Kello

Tervajoki 75 117

Kiittää asiakkaita kuluneesta vuodesta
ja toivottaa Rauhallista Joulua onnea-
vuodelle 1975.

KYRÖNMAAN
MAATALOUSKESKUS

Isokyrö 43 156

T:mi A. LEHTO

Elintarvikkeita
tekstiilejä ym.

Merikaarto Holttila puh. 74 777

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

A. K. SARPO TIELIIKENNE OY

*Hyvää Joulua
ja*

Onnellista Uutta Vuotta

Aila Lehtiö
Kaarin Hahtola
Raija Melanen
Anne Miely
Raili Kujala

<p>UNION-HUOLTO ja BAARI</p> <p>TOIVOTTAAN HYVÄÄ JOULUA</p> <p>P. Mäkynen, puh. 44 286</p>	<p>Kiitämme kuluneesta vuodesta ja toivotamme</p> <p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>NUUJAN KAUPPA, puh. 43 198</p>
<p>Yrjö Viljanmaa</p> <p>Isokyrö, puh. 43 077</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>ISONKYRÖN OSUUSMEIJERI, puh. 43 039</p>
<p>KAIKISSA VAKUUTUSASIOISSA KESKINÄINEN</p> <p>Pohjankyrön Vakuutus Yhdistys</p> <p>61500 ISOKYRÖ puh. 43 315</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>AHON PUUTARHA, puh. 43 249</p> <p>ISONKYRÖN APTEEKKI puh. 43 231</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>ORISMALAN KUKKA- ja KEMIKALIO puh. 44 677</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p> RAVINTOLA LOUHI</p> <p>Virastotalo Isokyrö</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNEA VUODELLE 1975</p> <p>KEMIKALIO E. KOMSI, puh. 43 151</p>	<p>JOULUPUKIN KONTTIIN KENGÄT JA LAUKUT</p> <p></p> <p>VÄSTIN KENKÄKAUPPA, puh. 43 160</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>ORISMALAN LEIPOMO Sis. Oksanen, puh. 44 665</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>KEMIKALIO-TEKSTIILI LIISALA Hillevi Asunmaa, puh. 43 308</p>

<p>Kiittäen kuluneesta vuodesta Toivotamme asiakkaillemme HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>Isonkyrön Osuuskauppa</p>	<p>LAEN AUTOHUOLTO JA KORJAAMO Isokyrö, puh. 43 237</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA TOIVOTTAA joululeivonnaisineen HAKOMÄEN LEIPOMO Vähäkyrö, puh. 74 097</p>	<p>TERVAJOEN KIVIVEISTÄMÖ Valmistaa kaikkea kivityöalaan kuuluvaa Tervajoki, puh. 75 248</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA T:mi J. A. KEKO puh. 75 109</p>	<p>Meidän matkatoimisto POLARIS OY VAASA puh. 16 600</p>
<p>JOULURAUHAA toivottaa Pohjankyrö-lehti</p>	<p>Tapani Kangas Linja-autoja tilausajoon Isokyrö, Lehmäjoki 44 217 tai 43268</p> <p>KIITTÄEN KULUNEESTA VUODESTA TOIVOTAMME ASIAKKAILLEMME HYVÄÄ JOULUA JA MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA</p> <p> Kyrönmaan Osuuspankki</p>

Rauhallista
Joulua ja
Onnellista
Uutta Vuotta
toivottaa

Isonkyrön Säästöpankki

ISOKYRÖ

Tämä joululehti on
painettu
KIRJAPAINOSSAMME

KAUPPAPAINO

Vaasa puh. 252 348

Hyvää joulua ja onnellista
vuotta 1975

**HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA**

toivottaa

Kyrönpelto Oy

Tervajoki
PUH 75 238

Karoliini

ISOKYRÖ NAPUE

puh. 964/43 157

Matkustajakoti ja Baari

Hyvää joulua ja onnellista
vuotta 1975

Kyrönmaan Sähkö Oy

TERVAJOKI

Suorittaa sähkö asennus ja suunnittelu töitä Kyrönmaan alueella.

OTTAKAA YHTEYS

puh. 961/75 300
tai työajan jälkeen
Ins. Rinta 961/74 449
Teknikko Talikka 961/74 448

TOIVOTAMME KAIKILLE
ASIAKKAILLEMME

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

ISOKYRÖ — TERVAJOKI

Kiittää asiakkaita kuluneesta vuodesta ja toivottaa Rauhallista Joulua onnea-vuodelle 1975.

HATTUNEN

Puh. 43 190

Kyrönmaan
Pukine

ARRI MÄKYNEN
ISOKYRÖ puh. 43 069

TERVAJOEN AUTOSÄHKÖ
P. Leinonen puh. 75 262

Mm. moottorien tarkistusta ja autojen testausta ajanmukaisin mittarein.

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

T. V. KONTTURI
Orismala, puh. 44 502

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KUJALAN DIESELKORJAAMO
puh. 44 561

UNION - Huolto
Korjaamo

K. Mäki-Valtari
61550 Orismala

**Kiitämme kuluneesta vuodesta ja
toivotamme onnea vuodelle 1975.**

HEIKKI KUJALA
ANTTI SUOMELA
KAUKO HAKALA
VÄINÖ RIIHIMÄKI
TAUNO RIIHIMÄKI
RAIMO ANTILA
VEIKKO IKOLA
RISTO KAHELIN
JUSSI KUJALA
MATTI KUKILA
MAUNO RAUHALA
ELMERI RINTA-KOSKI

J-E. SAUKKO
LASSE HAAVISTO
HEIKKI HAAVISTO
ERKKI KUJALA
ERKKI KALLIO
JORMA RISTILUOMA
MARTTI RISTILUOMA
JUSSI MÄKELÄ
LAURI VAINIO
LAURI YLINEN
PAAVO KOSKI
RENÉ HÄGGQVIST

Tarjoa
uutta mokkaa

siinä on
mokka-
helmi-
papu

8,40
½ kg ovh.

KULTA MOKKA
TURO MOKKAPAHTIMOSTA

SUODATINJAUHATUS

POHJANMAA OY **SPAR**

ISONKYRÖN SEMENTTIVALIMO

Valmistaa ja myy kaikkea alaan kuuluvaa.
Myös sementtimassaa saatavana.

KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME
HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

ISOKYRÖ PUH. 44068
TERVAJOKI puh. 75 133, 75 137

Keskinäinen - vakuutusyhtiö
SAMPO - TARMO

SEINÄJOKI puh. 24 700

ISOKYRÖ-KORU POHJOLARIIPUS

Hopea

150mk

Pronssi

75mk

Design ja myynti:
Valokuvaamo K.J.Mielty
Isokyrö Puh. 43 248

kun sä kerran maalaat niin maalaa kunnolla

WINTERMIX menetelmä

Tua maalaus on niin likillä meidän syrjästä jotta joululehreskin siitä passaa puhua. Koko Isoon-kyröön ilme on viime vuosina muuttunut palokruksensa.

Komiaksi maalattuja ja ympäristöön sopivia rakennuksia on yhä useampia. Kettulan Kauppahuone ja mainiot Winter-maalit ovat eräsautta- neet asiassa. Ja taas ensi kesänä on päätetty maalata monta taloa . . .

Kettulan Kauppahuoneesta puheenollen passaa mainita nykyaikaan elintarvikepuoli. Siälä tavavarasto vaihtuu usein. Tuoretavaroille on tilavat ja tehokkaat kylmätilat. Asiantuntevat

myyjät ja hyviksi tunnetut tavarantoimittajat niinku Kesko, Itikka ym. takaavat jotta kyrölääset saavat parasta mahrollista. Ja hyvää syrähän muulloinkin kuin jouluna.

Tekstiiliosastomme on tunnetusti piäni ja se piretäänkin piänenä. Siitä on omat haittansa mutta etuina mm. se jotta tavara ei seiso hyllyllä. Voimma aina tarjota Teille nopiaa vaihtuvia ja muarinmukaasia tuotteita. Niinpä yhä usiemmat kyrölääset pistäytyvät nuan vain ohimennen tutustumas jotta mitä uutta on tullu. Ja useaan onkin tullu SE. Justihin se passeli.

KETTULAN KAUPPAHUONE

MIKSI ALAPESUMAHDOLLI- SUUS EI VOISI OLLA KÄDEN- ULOTTUVILLA?

Oras-Bidetta on intiimiin pesuun suunniteltu hana. Se on hana ja suihku. Suunniteltu varta vasten alapesuun.

Oras-Bidetta asennetaan pesualtaaseen ja sen käsisuihku WC-altaan viereen. Lattiakaivoa ei tarvita. Automaattipalauttaja pitää huolen siitä, että vesi aina ensin tulee juoksuputkesta. Varmuutta lisää myös käsisuihkussa oleva sulku. Vain painallus napista, ja vedentulo lakkaa. Pesualtaan ja WC-altaan ei tarvitse olla aivan lähekkäin, kun vedentulo voidaan säätää käsisuihkun napista. Suihkun voi viedä sinne, missä sitä tarvitaan. Joka paikkaan. Vanhankin tilalle.

oras

26100 Rauma 10, Rauhankatu 28
puh. 938-15 100, telex 65128 oras sf
00100 Helsinki 10, Fredrikinkatu 66 B
puh. 90-440 681

yrittäjät!

Nyt olemme kehittäneet Teille oman,
YRITTÄJÄTULOON perustuvan

yrittäjän tapaturmavakuutuksen

INDEKSIIN SIDOTTUNA YRITTÄJÄN
TAPATURMAVAKUUTUS on oikea
"oman mitan" vakuutus Teille, itsenäiset
ammattinharjoittajat ja yrittäjät, jotka
olette vailla lakisääteisen tapaturma-
vakuutuksen suomaa turvaa.

YRITTÄJÄN TAPATURMAVAKUUTUS
tehdään henkilökohtaisesti määritellyin
perustein, mittatilaustyönä.
Tämä vaatii asiantuntijaa.
Asiantuntijan tapaatte meiltä.

Yrittäjien Vakuutus

KESKINÄINEN YHTIÖ

00100 HELSINKI 10, ALEKSANTERINKATU 7
PUH 11 445

Vakuutuksen rakenne ja sisältö
selviävät esitteestä. Esitteen
saatte konttoreistamme tai asia-
miehiltämme kautta maan.